

Naročnina

za državo SHS:
na mesec . . . . . Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno . . . . . Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji . . . . . Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene Inzeratom:
Enostopna petitna vrsta
mali oglasi po Din 1:30 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.
Peština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6. III. Rokopisi
se ne vračajo, ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Ob 30 letnici naše delav- ske organizacije.

Včeraj in danes so se zbrale v Ljubljani množice krščanskega socialnega delavstva na proslavo tridesetletnice svoje organizacije. Ta tridesetletnica je obenem tridesetletnica moderne politične ljudske misli med Slovenci sploh, je v odličnem pomenu besede naša tridesetletnica. Zato z našimi delavci praznuje vsa katoliška Slovenija, praznuje slovenska ljudska stranka, praznuje resnična slovenska demokracija.

Pred letom 1894. sta obstojali samo stara katoliškonarodna in liberalna stranka pod imenom »narodne naprednosti«; socialni demokrati so bili zelo maloštevilni, pač pa so se prvi lotili širokih delovnih slojev. Katoliški krogi so bili že pred tem letom pripravili ugoden teren za razcvit krščanske demokracije. Dr. Mahnič je kakor kladvo tolkel po puhlih frazah našega gosposko-ošabnega in lenega naprednjaka. V konservativno-katoliški stranki je bilo živahno demokratično krilo. Naposled se je prikazal Krek, zbral okoli sebe 70 delavcev iz različnih ljubljanskih tovarnih in osnovalo se je »Katoliško politično delavsko društvo«. To je rojstni dan krščanske demokracije v Sloveniji, začetek političnega ljudskega gibanja med delavskim, kmetiskim in obrtniškim stanovom.

To društvo, ki mu je bil poleg Kreka duša Gostinčar, je izdelalo l. 1895. »program slovenskih delavnih stanov«, je šlo s prvimi dnevi v boj za splošno in enako volilno pravico, je zaneslo borbo zoper antisocialni liberalizem po živahnih in velikih shodih na deželo, je preokrenilo konservativno miselnost mnogih in pripravo tla za poznejšo ljudsko stranko na temelju najširše politične demokracije, socialnega napredka in kulturne svobode. Rešilo je delavske množice pred socialno demokracijo, izpodjedlo po konsumnih in drugih zadržkih tla liberalnemu oderu in napolnilo naše ljudstvo z duhom vesele bojevitosti, pa tudi začrtalo širokopotezen program pozitivnega dela.

Kmalu je iz te celice zrastle stavbinsko društvo, konsumno društvo, slovenska krščanskosocialna zveza, gospodarska zveza. Krščanskega socializma prešinjeli poslanci so zanesli novega svežega duha v dunajsko zbornico in deželne zbornice na Kranjskem, Štajerskem in Goriškem. Tudi zastopniki drugih narodov so sprejeli od Kreka in njegovih prijateljev veliko pobud za politično in socialno delo v novem duhu. Šele poznejša zgodovina bo vedela zadostno oceniti zasluge zastopnikov slovenskega krščanskosocialnega ljudstva za probujo demokratične zavesti zlasti med slovanskimi narodi Podonavja.

Po svetovni vojni in velikem preobratu, ki ga je v zvezi z rusko revolucijo povzročila v miselnosti celokupnega človeštva, je vloga in naloga krščanskosocialnega delavstva postala še neprimerno važnejša nego preje. Naše krščanskosocialno jedro ima biti nositelj ideje pomirjenja vseh narodov, radikalne socialne izpremembe družabnega reda in dosledne, popolne, neomejene demokracije na moralnih temeljih krščanstva. Te naše vrste imajo korakati prve v bojni fronti proti politični in socialni reakciji. Na njih stoji vsaka napredna misel.

Ko pozdravljamo danes naše delavce, tako veterane Krekovega pokreta kakor najmlajše, ki so zbrani v »Krekovi delavski mladini«, želimo v imenu vseh somišljenikov SLS njihovim zborovanjem bogatega sadu, se z njimi veselimo doseženih uspehov in z njimi združimo za načrt, kako socialni program delovnih stanov izpolniti ter mu pripomoči ko končne zmage. Vsi smo eno samo delovno ljudstvo, ki stremi za politično samoodločbo našega naroda, za socialno solidarnostjo družbi koristnih delovnih stanov, za najširšo svobodo po smernicah globokega krščanskega ethosa. Naše krščanskosocialno delavstvo pa bodi slejkoprej tisti element med nami, ki naj daje vedno najbolj energični podnet za izpolnitev našega velikega programa, za to, da se nikoli na svoji

Posvetovanja radikalne stranke.

ENA STRUJA ZA PARLAMENTARIZEM, DRUGA ZA DIKTATURO. - AKCIJA LJUBE JOVANOVIČA ZA KONCENTRACIJO. — VEČINA RADIKALOV PROTI PRIBIČEVIČU.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) Dočim so skoraj že vsi poslanci parlamentarne večine odšli med ljudstvo, da ga pravilno pouče o nasilju, ki je izvršeno nad njihovimi pravicami, se nabajajo v Belgradu še vsi radikali in njihovi somišljeniki iz Pribičevićeve filiale. Radikali si v sedanjem položaju ne upajo pred ljudstvo, o čigar razpoloženju prihajajo radikalom dnevno vedno bolj razburljive vesti. Ljudstvo si ne pusti vzeti svojih pravic in zato se radikali posvetujejo v Belgradu o korakih, ki jih je treba napraviti, da se rešijo iz tega nevarnega položaja. Tudi v njihovih vrstah dozoreva prepričanje, da je treba s tem stanjem prekiniti in se odločiti ali za ustavnost in za parlamentarizem ali pa v smeri dosedanje politike napraviti še poslednji korak k diktaturi. Poslednjo tezo seveda zastopa korupcionistična klika.

Rade Pašić, ki ma velike trgovske načrte za najbližjo bodočnost, in dr. Laza Marković delata z vso silo na to, da se tekom prihodnjega tedna izvrši rekonstrukcija vlade, ki bi imela nalogo izvršiti vse te načrte, nakar bi sledila še druga rekonstrukcija. Ta vlada naj bi po njihovem načrtu izpeljala volitve.

Za prvo leto, za povrnitev na ustavnost in parlamentarizem, pa še vedno deluje Ljubomir Jovanović. Vprašanje je vsekakor, ali je njegova akcija iskrena ali pa je samo zato, da bi se načrti korupcije lažje uresničili, medtem ko bi bila pozornost javnosti obrnjena na njegovo akcijo. Mi smo že včeraj podali mnenje opozicije. Lj. Jovanović je v zadnji krizi brez dvoma igral zelo čudno vlogo in se je vedno skrival za neko masko. Ni dvoma, da je še par radikalov, ki bi radi ugleda stranke in države hoteli kreniti na drugo pot. To so Nastas Petrović, Miša Trifunović, dr. Ninko Perić, Vujić, Stanić Andra, Nikola Uzunović in še nekateri. Vsekakor je Ljuba Jovanović razširil svojo akcijo in je na današnji seji glavnega odbora radikalne stranke dovolj energično zastopal svoje mnenje. Tudi navedeni tovariši so ga podpirali.

Miša Trifunović in Andra Stanić sta izrazila mnenje, da ne mislita ostati na svojih mestih, ker smatrata, da bi jima to moglo škodovati in sta se izjavila za prekinitev vseh zvez s Pribičevićem in to takoj. Proces se nadaljuje in uspehi so odvisni od odločnosti teh voditeljev. Parlamentarna večina se ne bo dala premakniti iz prave smeri in v borbi ne bo popustila. Če je ta akcija Ljubomira Jovanovića imela za cilj pomirjenje in maskiranje, ji je namenjen neuspeh.

Belgrad, 31. maja. (Izvirno.) Danes je glavni odbor radikalne stranke imel sešatek, na katerem se je izvolilo predsedništvo stranke. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Nikola Pašić z večino glasov. Za prvega podpredsednika, katero mesto je nekoč zavaljal Stojan Protić, je bil izvoljen Lj. Jovanović, za drugega podpredsednika pa je bil izvoljen Joca Jovanović, bivši minister. Poleg teh je bil izvoljen poseben odbor, takozvani

Slobodan Jovanović o parlamentarizmu.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) V današnjih »Novostih« je znani državoslovec Slobodan Jovanović pod naslovom: »Proti parlamentarnemu redu« napisal kratek članek, v katerem konstatira, da v naši ustavi označena naša monarhija kot ustavna, parlamentarna in dedna. Parlamentarni režim pa znači, da vladar ne sme izbrati ministrov po svoji volji, temveč da jih mora vzeti iz skupščinske večine. Njim ni potreba njegovega zaupanja, pač pa morajo imeti zaupanje parlamenta. Nadalje pravi, da po načelih parlamentarnega režima kralj ne

poti ne ustavimo in da gradimo vedno za bodočnost.

V tej misli in tem imenu pristrčno pozdravljenil

organizacijski odbor, ki ima nalogo skrbeti za izvedbo strankarske organizacije. Predsednik tega odbora je Lj. Jovanović, dočim je karakteristično, da sta na zahtevo Pašića bila izvoljena tudi dr. Laza Marković in Janković. Poleg njiju Ivković in pa dr. Grgin.

Glavna točka dnevnega reda je bila debata o proglasu radikalne stranke. Pri tej stvari se je pokazala neenotnost v radikalni stranki. Zastopanih je bilo predvsem dve različni stališči. Eno je zastopal Lj. Jovanović in sicer je naglašal, da bi moralo biti v proglasu v principu izraženo, da je radikalna stranka za sporazum s Hrvati. Nasproti temu je Pašić zastopal svoje stališče in je naglasil, da ne samo, da se ne sme tega narediti, marveč da sploh ni več časa, da bi se govorilo o sporazumu, temveč da je potrebno, da se čimbolj naglasi edinstvo države in centralizem.

Posamezni govorniki so se izražali za eno ali za drugo stališče. Stališče Jovanovića se smatra kot ponoven dokaz za njegovo akcijo za ustvaritev koncentracijske vlade, dočim se tolmači Pašićev stališče, da se je ponovno izrazil za dosledanji sistem. Številni govorniki, ki so soglašali s Jovanovićem, smatrajo, da se mora dati stranki s tem proglasom taktična elastičnost, kajti če bi se sprejel Pašićev predlog, potem bi radikalna stranka ne mogla računati s kakršnimikoli sliki z drugimi strankami.

Ker sta bili obe struji enako močni, je bilo to vprašanje odloženo z dnevnega reda. Pač pa je Jovanoviću poverjeno, da izdela proglas, kakor si ga on zamišlja. Smatra se, da radikalna stranka ne bo izdela posebnega proglasa, temveč se bo zadovoljila s posebnim obvestilom, ki ga namerava vlada izdati, ko bodo izdani proglasi vseh opozicijskih strank.

Nato je glavni odbor razpravljaval o sporu, ki je nastal na včerajšnji seji ministrskega sveta, o raznih korupcijah Markovića in njegove klike. Uzunović in Trifunović sta nastopila za to, da se definitivno prekinijo zveze s Pribičevićem oziroma, da se zavzame jasno stališče v tem, da Pribičević ne sme računati na veljavnost sporazuma, ki je bil sklenjen za prvo koalicijsko. Posamezni govorniki, med njimi dr. Grgin in dr. Miladinović, so obsojali Pribičevićovo politiko, zahtevali takojšnjo rekonstrukcijo v tem smislu, da se Pribičević sploh odstrani iz vlade ali pa da se mu pusti samo eno ali dve ministrstev.

Zdi se, da bo to stališče tudi zmagalo, kajti v slučaju, če se radikali odločijo sankcionirati sedanje neparlamentarno stanje, potem 15 Pribičevićevih pristašev zanje nima pomena in bodo iz oportunitete in strankinega prestiža šli sami na volitve. To mišljenje je med radikali splošno. V slučaju, da se Jovanovića akcija posreči, potem je jasno, da je Pribičević dokončal. Istotako je tudi dokončal, če pride parlamentarna večina do svoje veljave, kar se mora zgoditi.

more odvzeti zaupanja vladi iz lastnih nagibov in to vladi, ki uživa zaupanje parlamenta, in dati mandat drugi vladi in manjšini, da ona vodi volitve. Slobodan Jovanović se strinja s tem, d je sedanje stanje neparlamentarno in neustavno.

SEJA NAČELNIKOV PARLAMENTARNIH KLUBOV.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) Danes popoldne se je vršila seja načelnikov klubov. Na tej seji se o dnevnih sploh ni govorilo, ker se je Jugoslovanski klub postavil na stališče, da je to popolnoma pravno vprašanje. Če zakon določa, da imajo poslanci pravico do dnevnic, potem je vprašanje že samo s tem rešeno, nasprotno, če zakon tega ne dopušča, potem ne moreta niti predsednik niti vlada odobriti izplačila teh dnevnic, ker bi bil to protipraven akt.

Na seji se je razpravljalo tudi o vprašanju udeležbe na interparlamentarni konferenci v Bruxelles in na interparlamentarni trgovski konferenci v Brnu. S strani opozicije se je povdarilo, da je to notranja skupščinska zadeva in da imajo o tem odločevati načelniki, ali se konference udeležijo ali ne; vlada se v to nima vmešavati. Istotako ima le parlament pravico do načelne odločitve glede števil delegacij, kakor tudi o razdelitvi na posamezne klube. Lj. Jovanović je izjavil, da je on tega mnenja, da se mora posvetovati z ministrom zunanjih zadev, nakar bo sklical sejo načelnikov, na kateri se bo o zadevi definitivno razpravljalo. Dr. Korošec je Jovanovića opozoril na sedanje stanje in ga v imenu parlamentarne večine pozval, da s svojim vplivom dela na to, da se to stanje takoj zopet spremeni in da se povrnemo v ustavnost in parlamentarnost. Predsednik skupščine je to vzel za znanje.

SPOR V VLADI RADI IMENOVANJA VELIKIH ŽUPANOV.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) Radf snočne ga spora na ministrski seji so Pribičević in samostojni demokrati zahtevali, da se skliče seja, na kateri bodo ponovno predložili imenovanja novih velikih županov in predložili v podpis še druge številne ukaze. Pašić ni ugodil, temveč se je odpeljal na izprehod mesto v predsedstvo vlade. Pač pa je za jutri dopoldne sklical sejo, na kateri namerava vlada imenovati poseben komitet, ki se bo bavil s podpisovanjem ukazov.

PASIČA NE PUSTE NA ODDIH.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) Kakor smo že poročali, se je Pašić odločil, da gre na odmor, ki mu je radi velikih naporov zelo potreben. Neposredno pred njegovim odhodom so se pojavili vplivi iz krogov korupcije, ki delajo na to, da naj bi Pašić ostal v Belgradu. Bojijo se namreč, da bi se položaj v njegovi odsotnosti ne izpremenil. Zato bi radi imeli v slučaju, če bi prišlo do reševanja sedanjega nevzdržnega stanja, Pašića pri roki.

VLADA SE NE MARA BRIGATI ZA NUJNE POTREBE LJUDSTVA.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) V poslednjem času je tajnik narodne skupščine Kobasica poslal nekaterim poslancem, ki so stavili pismena vprašanja, ta vprašanja nazaj in s tem dokumentiral stališče sedanje vlade. Vlada ne mara niti reševati vprašanj, torej ni za to tu, da bi se brigala za potrebe ljudstva. Danes je dr. Korošec v tej zadevi protestiral pri skupščinskem predsedniku proti temu, da se ta vprašanja pošiljajo nazaj, in je zahteval, da se vprašanja sprejemajo, kajti z zaključitvijo zasedanja ni končala pravica poslancev staviti vprašanja, kakor tudi ne dolžnost dajati odgovore. — Predsednik je soglašal in je izjavil, da bo tozadevno posređoval, da bodo ministri odgovarjali na pismena vprašanja.

POGAJANJA Z ITALIJO.

Belgrad, 31. maja. (Izv.) Na današnji seji prve sekcije za sklenitev trgovske

Borzna poročila.

31. maja.
ZAGREBSKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 30. majnika.)
V današnjem prostem prometu so bili tečaji sledeči:

Dunaj 0.1154 (0.1143—0.1163). Italija 3.5925 do 3.5975 (3.58 do 3.61). London 354 (352.50 do 355.50). Newyork 81.30 (81.15 do 82.15). Pariz 4.32 (4.315—4.365). Praga 2.4125 (2.3975—2.4275). Curih 14.45 (14.40—14.50).

CURISKA BORZA.

Belgrad, 6.9450 (6.95). Pešta 0.0065 (0.0065). Berlin 1.345 (1.345). Italija 24.72 (24.85). London 24.48 (24.46). Newyork 568.37 (567.25). Pariz 28.95 (29.65). Praga 16.65 (16.65). Dunaj 0.007960 (0.00796). Bukarešt 2.45 (2.60). Sofija 4.05 (4.05).

Za 100 dinarjev se je danes dobilo: 27.86 lir, 1.23 dolarjev, 23.148 francoskih frankov, 41.45 čsl. kron, 86.665 n. a. K., 6.92 šv. frankov; za 354 dinarjev en angleški funt šterling, za 17.70 Din en šiling, za 1.475 eno penco.

pogodbe z Italijo so italijanski delegati izjavili, da se pogajanja ne morejo nadaljevati na podlagi carinske tarife, kakor smo jo predložili mi, in da se morajo prekiniti pogajanja, dokler ne dobe definitivnih instrukcij od svoje vlade.

Vihar v italijan. parlamentu.

Rim, 31. maja. Ozračje v italijanski poslanski zbornici je še vedno prenasajeno nasprotja med večino in opozicijo. Tudi na včerajšnji seji so se dogajali viharji prizori ter so morali sejo prekiniti. Fašisti se obnašajo kot absolutni gospodarji parlamenta in na najgrši način psujejo manjšino; predsedstvo pa vrši svojo nalogo, kakor je večini ljubo. O vseh predlogih glasuje večina kompaktno kot stroj in je vsak napor opozicije iluzoričen, v kolikor ni namenjen javnosti izven parlamenta.

V včerajšnji seji je bil na vrsti predlog volivnega odbora (verifikacijskega odbora), da se verifikirajo vsi mandati fašistovske državne liste, ker da so vse pritožbe neutemeljene. Opozicija se je odločno izjavila proti. Zlasti unitarec Matteotti je v velikem govoru ugotovil, da volitve niso bile svobodne in da njihov izid ne naprej izjavili, da bodo obdržali oblast v naprej izjavili, da bodo obdržali oblast v svojih rokah s silo, ako bi volitve izpadle zanje neugodno. Fašistovska milica, ki ima edino nalogo, da štiti vladnega predsednika, je na nezasiščen način posegala v volitve in kršila volivno svobodo. Matteotti podrobno opisuje razne načine nasilja, ki so se izvajali nad volivci. Mir na dan volitev je bil le navidezen, umeten, da se preslepi javnost; dejansko je vlada strahovala volivce in potvorila izraz ljudske volje.

Med Matteottijevim govorom so fašisti naravnost divjali in govornika neprestano prekinjali. Opozicija se je v polni meri odškodovala, ko je začel govoriti Giunta. Dvignila je tak krik, da Giunta ni mogel nadaljevati svojega govora. Večina je besnela in zbornica je odmevala najmasnejših psovk in divjega vrišča. Predsednik je sejo prekinil. Ko se je seja nadaljevala, je večina Matteottijev predlog, da se listine vrnejo volivnemu odboru, zavrnila z 285 proti 57 glasovom in verifikirala mandate fašistovske državne liste.

Mussolini je opozoril, da mora zbornica odobriti več tisoč kralj. ukazov ter so na njegov predlog izvolili komisijo, ki bo ukaze proučila. Izvolili so še več drugih komisij, posebno proračunsko, nakar je večina izglasovala sklep, da se zbornica odgodi do 3. junija. Na dnevni red prihodnje seje pride zgolj debata o odgovoru na prestolni govor ter bodo za čas razprave odgojeni vsi drugi predmeti in tudi interpellacije.

ITALIJANSKE LADJE OB ALBANSKEM OBREZJU.

Rim, 31. maja. (Izv.) Iz Brindisi je odpluto več italijanskih vojnih ladij na albanerand že v nedeljo ali pa najkasneje v ponedeljevo, pa tudi ne zanikajo.

Napetost med Ameriko in Japonsko.

London, 31. maja. (Izv.) Ameriški parlament je dovolil za zgradbo novih

bojnih ladij nad 100 milijonov dolar. kredita. Ta korak utemeljuje z napetim razmerjem do Japonske.

Pariz, 31. maja. (Izv.) Tukajšnje japonsko poslaništvo objavlja: Ministrski svet japonski obžaluje, da je Amerika sklenila izseljeniški zakon proti Japonski, kar ni v interesu svetovnega miru.

Eksplodizija v Bukarešti.

Bukarešt, 31. maja. (Izv.) Med municijo, ki je eksplodirala v Cotroceniju pri Bukarešti, je bilo tudi mnogo granat za težke škodove 105 mm topove. Vкупно je eksplodiralo nad 1000 vagonov municije. Ljudje, ki stanujejo v bližini kraja nesreče, se še danes ne upajo domov, ker se boje novih eksplozij. Ni pa eksplodiralo neko podzemno municijsko skladišče, v katerem se nahaja 2600 izstrelkov. Celokupno škodo cenijo nad 100 milijonov frankov.

Bukarešt, 31. maja. (Izv.) Časopisje označuje eksplozijo v Cotroceniju kot narodno nesrečo. Vsled sedanjih težkih finančnih krize država ne more nabaviti nove municije in dežela je izročena svojim nasprotnikom na milost in nemilost. Jeza ljudstva se obrača proti vladi in proti armadnemu vodstvu, ki je nagromadilo tolike vrednote na enem mestu.

ROMUNSKI LEJ PADA.

Bukarešt, 31. maja. (Izv.) V finančnih krogih vzbujajo veliko pozornost počasno, toda stalno padanje leja. Kot vzrok padca navajajo slabo oceno bodoče žetve in pa propagando, ki jo delajo boljševiki po vsem svetu proti Romuniji.

BOJ ZA PREDSEDNIŠTVO V FRANCO-SKEM PARLAMENTU.

Pariz, 31. maja. (Izv.) V nedeljo bodo imeli zastopniki socialističnih strank sejo, na kateri bodo določili svojega kandidata za predsedniško mesto v francoskem parlamentu.

BOJ PROTI MILLERANDU.

Pariz, 31. maja. (Izv.) V nedeljo se bodo sestale vse levičarske stranke, ker nameravajo skupno nastopiti proti predsedniku Millerandu. Smatrajo, da bo Millerand že v nedeljo ali pa najkasneje v ponedeljek obvestil senat in zbornico o svojem stališču.

MAC DONALDOVA ZMAGA V PARLAMENTU.

London, 31. maja. (Izv.) Konservativna stranka je bila predlagala, da se kot izraz nezaupanja vladi črta ministru za javna dela Shaw-u del njegove plače, ker se vedno ni ničesar ukrenil proti brezposelnosti. O tem predlogu so razpravljali včeraj do polnoči. V razpravo je posegel namesto Shaw-a, ki je slab govornik, Mac Donald sam in branil politiko vlade. Pri glasovanju so liberalci podprli Mac Donalda, ki je dobil nato 300 glasov za konservativni predlog pa je glasovalo le 252 poslancev.

DR. BENEŠ NA DUNAJU.

Dunaj, 31. maja. (Izv.) Češkoslovaški minister vnanjih zadev dr. Beneš je danes dopoldne na svojem povratku iz Italije dopotoval na Dunaj. V spremstvu češkega poslanika na Dunaju dr. Krofte je odšel dr. Beneš k kanclerju dr. Seiplu, s katerim se je v navzočnosti avstr. ministra

za vnanje zadeve dr. Grünbergerja razgovarjal o vseh tekočih političnih vprašanjih.

DIKTATURA V ŠPANIJU.

Madrid, 31. maja. (Izv.) Zastopnikom tiska je izjavil Primo de Rivera, da bo vojaški direktorij vladal v Španiji še najmanj pet let.

RUSKO BRODOVJE V INOZEMSTVU.

Petrograd, 31. maja. (Izv.) Velika ruska oklopna «Aurora» bo v kratkem odplula v Severno morje, da obišče norveška pristanišča, križarka «Wosowski» pa bo plula skozi Gibraltar in sueški prekop do Vladivostoka. Med potjo bo obiskala ta križarka tudi več italijanskih pristanišč, da vrne obisk italijanskih ladij v Petrogradu.

KITAJSKA PRIZNALA RUSIJO.

Peking, 31. maja. (Izv.) Kitajska vlada je priznala sovjetsko Rusijo.

KONFERENCA MINISTRSKIH PREDSEDNIKOV.

London, 31. maja. (Izv.) Konferenca ministrskih predsednikov Anglije, Francije, Belgije in Italije se bo vršila okoli 20. jun.

Preobrat v svetovni politiki.

S Poincaréjem, ki se pravkar poslavlja od ministrskega predsedstva francoske republike, izgubi osební režim v Jugoslaviji svojega poslednjega prijatelja v Evropi. Naša na virih blagostanja toli bogata in po naravnih sposobnostih svojih narodov tolikega umskega in moralnega napredka zmožna država je po krivdi belgiske oligarhije poslej v mednarodnem oziru popolnoma izolirala. Brez prijateljev je zašla po Pašičevi zaslugi v popolno odvisnost od Italije, ki ima z njo iste namene kakor jih je bivša Avstrija imela s Srbijo.

Vzrok naše izoliranosti po prvotnih velikih simpatijah, s katerimi je Jugoslavija stopila v krog zmagovitih držav, je tisto pomanjkanje vsakršnega moralnega političnega ideala, o katerem smo že enkrat govorili. Naš osebni regiment je hotel na račun bivših zmag in trpljenja ljudstva v svetovni vojni udobno živeti, meneč, da bo velika antanta z nemško vojno odškodnino krmila svoje male zaveznike, neposlušne premagance in druge države, ki ne spadajo v krog verzajskih podpisnikov, pa krotila z orožjem. Toda svet je po par letih zmagovalne opejnosti ubral čisto druga pota nego si je mislila naša pohlepna, lena in nasilna čaršija.

Svetovna vojna in v isti meri z njo bitno zvezana ruska revolucija iz l. 1917. sta imela ogromen vpliv na miselnost celokupnega človeštva; izoblikuje se tako rekoč čisto nova duša, nova javna vest, nov način pojmovanja nalog človečanstva ter moralna solidarnost, ki danes objema vsa plemena zemlje. Na verskem polju vidimo mogočno stremljenje po zedinjenju v eno cerkev. Teritorialna razporeditev sveta po vojni ne ločuje narodov, ampak preko te se utrjuje Liga vseh držav sveta, ki v njo v dogledni bodočnosti stopita tudi Rusija in Nemčija. Gospodarska vprašanja se rešujejo ne po načelu bivših konkvistadorjev, ampak vzajemno, ker dru-

gače vzpostavitev svetovnega blagostanja ni mogoča.

Izmed malih držav je to razumela najprej Češkoslovaška. Zaščitila je svoje narodne manjšine, svojim Ukrajincem dala popolno avtonomijo, pridobila avstrijsko republiko za splošne miroljubne smernice v srednji Evropi ter ustvarja zdaj tudi trdnje vezi z Mažarsko. Češkoslovaški državniki so izčistili svojo politiko vsakih osvajalnih in hegemonističnih prinesov. Poljska republika je dolgo rabila za slično preorientacijo; vendar je v zadnjem času izprevidela, da mora kreniti na druga pota vsaj napram Ukrajincem, ako hoče računati na pomoč Francije in Anglije pri svoji politični in gospodarski konsolidaciji. Romunska oligarhija ima prav sedaj, ko se je romunska kraljeva dvojica vrnila praznih rok iz Pariza in Londona, priliko razmišljati, kakšne posledice rodi nasilje, napihnjenost in brezskrbnost klike, ki je menila, da bo s pomočjo velikih držav lahko večno izžemala svoje narode in kljubovala svojim sosedom.

Isto grenko usodo bo izkusila vdrugič tudi Nemčija, ako bodo njeni nacionalno napihnjeni elementi skušali motiti veliki mirovni načrt Amerikanca Dawesa. Anglija Mac Donalda, Francija Herriota in Rusija, kjer zunanjo politiko vodi ne po komunističnih geslih, ampak po zdravi pameti Čičerin, danes zasledujejo isto linijo v svetovni politiki, za katero stoji Amerika s svojo ogromno zlato rezervno, od katere je pričakovati stabilizacije evropskih valut, povzdige produkcije in socialnega blagostanja. Vzporedno s tem gre moralna ideja pomirjenja narodov in kdor tega noče razumeti, bo nehal igrati kakršnokoli vlogo v mednarodnem koncertu, oziroma bo prisiljen plesati po tuji muziki.

V tem tako pomembnem času je režim v Jugoslaviji uvedel prikriti absolutizem, izključil od sodelovanja pri državnih poslih Slovence in Hrvate ter pošteni del Srbov, krmi svoje pristaše z denarjem iz dispozicijskih fondov, izkapičkov agrarne reforme in drugih motnih virov in pripravlja krvavo nasilje, da zagotovi vlado Pašičevi familiji na Balkanu. Medtem ko je Češkoslovaška utrdila svoj politični in gospodarski položaj po pogodbah skoro z vsemi velikimi in malimi sosedmi, se je Pašičeva porodica zvezala edino z Italijo, da kroti Slovence in Hrvate, zakar je prodala Reko, svoj položaj na Jadranu in svoje naravno prvenstvo stališče na Balkanu. Niti s Francijo, svojo največjo prijateljico, Jugoslavija nima nobene pogodbe! V Angliji in Ameriki smo po krivdi tega brezvestnega režima naravnost obsodeni; vsa naša diplomatska služba ni nič drugega kakor korito, iz katerega žre par Pašičevih podreptnikov.

Brez prijatelja na celem svetu, brez zaveznikov razen Italije, brez ugleda — to je položaj naše države v šestem letu po zmagoviti vojni! Razume se, da nam inozemstvo tudi ne mara ničesar posoditi, dokler bo naša država v rokah oligarhije, ki ne pozna nobene morale, nobene lojalnosti, nobene poštenosti, ki jo vodi mož, kateri se javno ponaša s tem, da ne drži svoje besede. Brez moralne in gmotne podpore sveta pa naša država ne bo mogla uspevati! Naj Pašičev režim divja, kolikor hoče, brez ugleda v svetu se bo sesul kakor lončeni velikan. Ako imajo me-

Vestfalska pisma

v drugi izdaji.

Gerthe pri Bochumu, 21. maja.

VII.

Dalj časa že nisem nič pisal. Ni bilo časa. Danes je moje delo v glavnem končano. Obiskal sem 33 slovenskih naselbin. Pa še nikakor ne vseh. Krajev, kjer je samo malo število slovenskih družin, ni mogoče obiskati, sicer ne pridemo do konca.

Tukaj bivam na svoji zadnji postaji v Gerthe pri župniku Sondermannu v paderbornski škofiji. Rekel mi je, da lahko ostane pri njem, kakor dolgo hočem. Kakor sem že enkrat omenil, zna ta gospod tudi slovensko. Poleg slovensčine pa tudi poljsko in češko. Vsako nedeljo ima poljsko pridigo in pravi, da je v poljskem življenju več poljsko pridigal kakor nemško. V celnem industrijskem ozemlju je vse polno Poljakov. V mnogih krajih je vsako nedeljo poljska božja služba. V paderbornski škofiji je 80 duhovnikov-Nemcev, ki znajo poljsko. Dokaz, da šovinizma tukajšnji duhovniki ne poznajo. Za druge narodnosti se v cerkvi ravno tako skrbi kakor za Nemce. Poleg Poljakov in Slovencev so tukaj tudi Čehi, Madžari, Nizozemci, Romuni in Italijani. Čudno le, da Hrvatov ni nič. Pred vojsko jih je bilo še več. Zdaj so že mnogi odšli ali domov ali v Belgijo in na Francosko in celo v francosko kolonijo — Alžir. Vendar je tukaj še vedno mešanica vseh mogočih narodnosti. V narodnem oziru je precej prostosti. Ne kakor v Avstriji, posebno na Štajerskem in Ko-

roškem! Slovensko se lahko pridiga v vsaki cerkvi, slovensko petje se razlega po cerkvah in nikdo se nad tem ne spotika; zastave društev sv. Barbare imajo slovenske napise in o priliki blagoslovljanja teh zastav se navadno razvijejo veliki sprevodi po mestih, pri katerih se slovensko prepeva in vzklika «Živio!» Pa Bosna, hočem reči: Nemčija, ostane mirna. Nenavadno strpni so tukaj v tem oziru Nemci. Saj brez tujih narodnosti ne morejo izhajati. Drugi narodi jim pomagajo množiti nemški kapital in — naraščaj. Saj bodo vsi ti tuji elementi — v kolikor se ne vrnejo v svojo domovino — potonili v nemškem morju.

Obhodil, oziroma prevozil sem vse industrijsko ozemlje. Slovenci bivajo raztreseni skoro povsod, več kakor na 50 krajih. Morda sem v enem prvih svojih pisem nekoliko pretiraval, trdeč, da je to ozemlje veliko kakor bivša Kranjska in da je na vsako četrt ure ena «ceha», kakor tukaj imenujejo rudnik z vsem njegovim velikanskim aparatom. Vendar je tega tukaj toliko, da prišlec mora strmeti. Na vseh krajih molijo kvišku visoki dimniki. Vseh «ceh» je gotovo par sto; nastajajo pa še vedno nove. Prebivalstva je na tem razmeroma malem ozemlju kakih 5 milijonov. Vojska je razvoj industrije znatno zavrla. Zdaj se naselbine že prijetno vrstijo s poljem in travniki. Če se bo pa to dalje razvijalo kakor doslej, bo nazadnje vse skupaj eno samo velikansko mesto.

Ravno zdaj pa počivajo vse cehe in vse delo. Ljudje zopet nimajo nobenega dela in nobenega — zasluzka. To traja že tri tedne. Bije se boi za 7-urni delavnik. Pripravljeni so delati 8 ur, samo plačane

hočejo imeti; a ne 8 ur delati, plačanih pa imeti samo 7! Štrajkati niso začeli delavci, ampak podjetniki so sami zaprli cehe, ko so delavci stavili svoje zahteve. Štrajkati so torej začeli kapitalisti sami. To je posledica francoske zasedbe oziroma francoskih tirijev. Podjetniki so del teh bremen zvalili na delavce, češ, da morajo tudi ti nekaj žrtvovati za — nemško domovino. Pogajanja se vrše v Berlinu in tukaj, a doslej brez uspeha. Nihče ne ve, kdaj in kakšen bo konec tega silnega dvoboja. Po vsem industrijskem ozemlju vre. — Slovenci smo nameravali po končanem svojem obiskovanju napraviti skupno božjo pot v Kevelar. Vse je bilo že urejeno in pripravljeno, ljudje so se zelo veselili, udeležba bi bila velika. A romanje je padlo v vodo, ker ljudje nimajo nobenega denarja; saj še za življenje ni. Dobrodelnost je v Nemčiji jako razvita. Ko bi te ne bilo, bi mnogi lakote mrli.

Pripovedujejo mi, kakšno silno lakoto so trpeli med vojsko. Tudi zdaj je še polovico otrok vsled pomanjkanja hrane tuberkuloznih. Velik del otrok je tudi, ki nimajo — srajce.

Tudi v tem moram eno svojih prejšnjih pisem nekoliko popraviti, češ, da se Nemcem pod francosko zasedbo ne godi posebej hudo. Res da osebnih šikan ni več veliko. Pač pa v gospodarskem oziru vsa Nemčija strašno trpi in ječi pod francoskim pritiskom. Prve čase po zasedanju pa je bilo še drugače. Pripovedujejo, kako nasilno in surovo so nastopali Francozi. 130.000 Nemcev je izgnanih iz Poruhra. Več tisoč jih je še zaprtih po ječah. Ista pesem kakor pri nas na Goriškem! V tem oziru so menda vsi narodi enaki. Kdor

ima trohico moči nad sosedom, misli, da mu jo mora dati čutiti v polni meri. Francozi Nemcem, Nemci zopet drugim. Tudi Slovani nismo mnogo boljši od drugih. Rusi so pritiskali Poljake, Poljaki pritiskajo Rusine, Čehi Slovence, Srbi Hrvate in Slovence. Mi Slovenci morda nikogar, ker ga — ne moremo. Človek je res najkrvo- ločnejša zver.

Vreme je zdaj tukaj še precej ugodno, dasi brez vetra skoro nikoli ni. Ta veter pa je potreben, da nekoliko prežene gosti dim. Dima in saj je toliko, da če človek prime listje na drevju, ima umazano roko. Vsled tega tudi nekateri sadeži, n. pr. jabolka, ne obrode. Letina je tukaj — dasi je svet samo kakih 50 metrov nad morjem — za en mesec kasnejša od naše. Rž, ki je tukaj veliko sejejo, je šele zdaj proti koncu maja začela kazati klasje. Krompir, ki ga Nemci izredno veliko jedo — vsak dan je na mizi, opoldne in zvečer, vedno v enaki obliki, — krompir torej je šele zdaj prilezel iz zemlje. Ajde, turščice, prosa in repe ne poznajo; ne uspeva. Fižola prav malo.

Naj povem še to zanimivost, da sem jedel pred par dnevi kislo mleko s smetano — potreseno s sladkorjem in cimetom! Malo težko je šlo — pa je le šlo! Kaj bodo rekli naše kuharice?

Obljubil sem že v predzadnjem pismu, da bom poročal o tukajšnjem verskem življenju. Pride še na vrsto. Vmes človek sliši in doživi še marsikaj zanimivega. Ko bi hotel vse pojasniti, kar se na takem potu vidi in sliši, bi moral napisati — celo knjiško.

Slovenus viator.

rodajni faktorji naše države količkej smila za to, kar se okoli nas dogaja, če razumejo nove smernice evropskega političnega razvoja in če imajo srce za državo samo — ni mogoče, da ne bi uvideli, kako vsak dan, ki ga prebije Pašičev režim delj za krmilu, pomeni novo neprecenljivo škodo državi.

Politične vesti.

+ **Prezgodnje veselje.** Vsi se še spominjamo, s kakšnim indijanskim krikom je slovensko naprednjakarsko časopisje poročalo o načrtu interkonfesionalnega zakona. S tem zakonom naj bi se katoliški duhovščini končno zaprla usta in rvezale roke, da bi demokratska gospoda potem brez vse skrbi zavajala ljudstvo in ga strahovala. Z interkonfesionalnim zakonom naj bi se katoliška cerkev v Jugoslaviji enostavno reglementirala po želji dr. Žerjave, in njegovih ožjih somišljenikov. Toda Žerjava je sreča izdala tudi v tej stvari, kar priča dopis ministrstva za vere dne 29. maja t. l., št. 1962, ki smo ga včeraj prejeli in ki slove: »Povodom netočnih poročil nekih naših listov o vsebini načrta interkonfesionalnega zakona, ki ga je izdelala posebna komisija strokovnjakov, se je v našem dnevnem časopisju razvila ostra polemika za in proti nekim navdomom, ki so baje prišla do izraza v zakonskem načrtu. Ker se pri tem ne prizanaša niti samemu ministrstvu za vere, čast mi je uredništvo vljudo prositi, da blagovolji zaradi točnega obveščenja javnosti v svojem cenjenem listu ugotoviti to-le dvoje: 1. da odnosna komisija svojega dela formalno niti še ni zaključila niti svojega projektiranega zakonskega načrta predložila ministrstvu za vere, kamo-li da bi bilo le-to že zavzelo uradno stališče o posameznih načelih načrta in bilo odgovorno zanje; 2. da komisija sama ni dajala javnemu tisku nikakih obvestil o svojem delu ter so zato vse časniške vesti o vsebini posameznih njenih ustanov več ali manj samovoljne kombinacije prevnetih reporterjev, ki so posebej v stvari, o kateri naš katoliški tisk največ razpravlja, absolutno netočne.« — S kancelarografom torej zaenkrat zopet ne bo nič. To je za naše demokrate poleg izpodletelga preimenovanja velikih županov novo razočaranje. O, ti radikali!

+ **Kaj bo z našimi dobroteljnimi zavodi?** Znano je, kako so se širokustili naši demokratski velmože, da so mizerije naših dobroteljnih zavodov krivi »klerikalci«, ki da nič ne dosežejo, ker ne mahajo z repkom pred Pašičem kakor Žerjav in njegova kompanija. Ti ljudje so zdaj že drugi mesec v Pašičevi vladi in so obljubili, da se izlije na Slovenijo zlati dež, kakor hitro zavladajo. Žerjav se je peljal že nešteto krat v Belgrad s svojimi širokopoteznimi načrti, toda Slovenija še vedno čaka čudežev, ki jih je obetala frakirija iz kazine. Naši dobroteljni zavodi hirajo lepo dalje, stanje bolnikov je reducirano na polovico, novi se ne sprejemajo, na Studencu pojema že zadnji fižol in krompir in kmalu se izpusti veliko število umobolnih na prosti zrak. Delegata Pašič-Pribičevićeve vlade sta bila v Ljubljani, toda iz Belgrada še vedno ni nobene rečitve. Nasprotno — zdaj mislijo zapreti še sirotišnico, ki je bila v upravi socialnega skrbstva in sirote pogrtati v svet. Za te drž. socialna skrb nima denarja, pač pa poroča glasilo radikala Rankovića v belgrajski »Smotri«, da je ministristvo za socialno politiko napravilo zadnji čas izbornu kupčijo s posestvom grofa Karadjonića, pri kateri so visoki uslužbenci tega ministristva napravili velik dobiček. Tako se rešujejo socialna vprašanja v naši državi, ko pašujeta Pašić in Žerjavov prijatelj Pribičević.

Donisi.

Domžale. Odkritje spomenika kralja Aleksandra se vrši v nedeljo, 8. junija ob 3 popoldne v Domžalah pred Slokarjem. Po odkritju obhod po vasi. Po obhodu veselica Jugoslovanske Matice na Slokarjevem vrtu. Okoličani! Vsi v Domžale! Ljubljancje imajo ugodno zvezo s kamničanom: ob 14.10 iz Ljubljane, ob 21.10 iz Domžal.

D. M. v Polju pri Ljubljani. Obrtno nadaljevalna šola pri D. M. v Polju priredi v nedeljo, dne 1. junija 1924 razstavo risarskih in praktičnih obrtnih izdelkov svojih vajencev. Razstava bo odprta od 8. ure jutraj od 17. ure popoldne. Občinstvo, ki se za stvar zanima, se najujudneje vabi.

Naklo. Za občinske volitve v Naklem je bila vložena samo kandidatna listi SLS, brez kompromisa. L. 1920. je bilo naše stranke dobri dve tretjini, pri občinskih volitvah leta 1921. štiri petine; pri lanskih skupščinskih volitvah je bil le vsak osmi glas nasproten, za sedanje pa so bili vsi polzkusi, da bi se sestavila kakšna nasprotna lista, brez uspeha. Centralizem se ljudstvu vedno bolj stidi!

Tržiška okolice. Tržiški demokratje so se vrgli na okolico misleč, da z raznimi zvijačami pridobijo toliko pripadnikov, da bi dobili za župane samostojneže, če že ne pristnih Žerjavovih liberalcev. Privlekli so se najprvo v kriško, potem pa še v kovorsko občino. Hoteli so

v občini Križe pod raznimi imeni dobiti ljudi na svojo listo. Toda ljudje so jih pregledali. Petkrat so morali listo popraviti. Nazadnje jim ni kazalo drugega kot pokazati pravo liberalno barvo z imenom demokratska lista. Radovedni smo, koliko kalinov je v kriški občini, ki bodo šli na te limanice! Kdor drži z Žerjavovci, mu je čisto prav, če ga velesrbski režim davi z vrvo, ki si jo sam spleta in stavi okrog vratu. Posebno je čestitati nekaterim samostojnežem, ki so tako samostojni, da so se izneverili svoji lastni stranki in vteknili svoj vrat v demokratski jarem. Naj jih krepko žulji! Pametnih ljudi ne dobe za seboj. V Kovorju so nameravali spraviti na župansko mesto nekega leznega trgovca iz Žvirč, pa jim je lista nižjih slojev prekoračila pot. Zanimivo je, da imamo v naši občini 7 list. Kmetje, delavci in obrtniki bodo vedeli dobro, katere so slovenske. Vse hujskanje in vse laži ne bodo naredile iz nas hlapcev liberalizma. Nekaj smeti se pa sveda povsod dobi. Po teh ne sodite pametnih mož, katerih velika večina bo vedela, da je treba pokazati vsemu svetu, da hočemo biti na svoji zemlji samostojni in ne — hlapci Srbov. Tistim pa, ki zmagujejo po gostilnah in imajo veselje nad širokoustnostjo, pustimo veselje — do dneva volitev.

Tržiška. Deška in dekliška meščanska šola v Tržiču zaključila radi razstave mešč. šol v Belgradu in kongresa učiteljstva v Novem Sadu tekoče šolsko leto v torek, dne 17. junija 1924. Vpisovanje v 1. in vse druge razrede bo 28. junija in 1. septembra t. l. Ponavljalni izpiti se vrše 29. in 30. avgusta. V 1. razred sprejemajo učence, ki so z dobrim uspehom dovršili peto šolsko leto. Učenci iz okolice Tržiča in tudi drugod bodo lahko dobivali hrano v na novo ustanovljeni šolarski kuhinji, ki je nastanjena v novem poslopju meščanske šole. Premožnejši proti malenkosti v denarju ali živilih, revni zastoj. Zato priporočamo starišem, da pošljejo svoje otroke v Tržič, česar mnogi do sedaj ravno vsled prehranjevalnih težav niso mogli storiti. Šolske prireditve letošnjega leta zaključila IX. šolarska akademija dne 14. in 15. junija, na katero uljudno vabi ravnateljstvo.

Ure, zlatino, srebrnino

kupite po znižanih cenah pri **ED. SKOPEK**, Mestni trg št. 8. — Popravila točno in solidno.

Dnevne novice.

— **Internacionalna delavska pomoč**, združnica za Slovenijo, je 31. t. m. zborovala v posvetovalnici magistrata v Ljubljani. Ta organizacija, kateri pripadajo najodličnejši intelektualci celega sveta, hoče svoje delo v Sloveniji razširiti in poglobiti ter pridobiti zanj najboljše kulturne in socialne delavce brez razlike strank. Njen namen je pomoč delavstvu celega sveta, kadar se nahaja v veliki stiski; tudi Slovenci bi jo utegnili še rabiti, ker se delovne razmere pri nas čedalje bolj slabšajo in brezposelnost trka na vrata. Na včerajšnji seji so bili navzoči mnogi intelektualci in se je odbor J. D. P. razširil sledeče: gg. Kermavner, Bukovnik, Erjavec, Krašević, Melihar, Terseglav, Makovec. Dosedaj je internacionalna delavska pomoč izvedla pod iniciativo Fritjofa Nansena pomoč za gladujoče v Rusiji, potem pomoč za prizadele po potresu na Japonskem in sedaj pomoč za stradalno delavstvo v Nemčiji. Ni dvoma, da se bo tudi naš narod odzval tej velikopotezni humanitarni akciji.

— **Zgodovinski dan za železničarje ljubljanske direkcije.** Prevedba na novo pragmatiko je bila včeraj ob navzočnosti gosp. žel. ministra dr. Popovića in ob asistenci g. dr. Žerjave Gregorja v glavnem končana. Vlekla in predla se je, kakor vleče in prede vrvar predivo. Sušlja se že sedaj, da je igrala pri tem za celokupno osebe in nemalo tudi za upravo samo tako važnem delu politika precejšnje vloge. Kaj pa je imel politični spetkar g. dr. Žerjav poleg iskati? Mogoče, da je imel tudi on kak »spisek« pri sebi. Ali so ga klicali, ali pa se je mož sam vrinil, se bo še le pokazalo. Sedaj bi bile vse ovire za izplačilo predumov odstranjene, toda prepričani smo, da ima gospoda prav gotovo zopet kak »tehten« izgovor pri roki. Bomo videli!

— **V Celju** je pevski zbor Kat. izobražev. društva priredil na vnebohod pod vodstvom g. Mihelčiča koncert z izbranim sporedom. Koncert je zlasti v pevskem oziru zelo dobro uspel. Podrobnejše poročilo še pričujemo.

— **Počitniški kuharski tečaj za boljšo kuhinjo** na dr. Krekovi kuharsko-gospodinjki šoli pri uršulinkah v Ljubljani se prične dne 9. julija t. l. ob 8 zjutraj in traja do 23. avgusta, to je 6 tednov. Tečaj je namenjen v prvi vrsti gospodinjicam učiteljicam, udeležbe se pa tečaja lahko tudi druge gospodinjice, ki se žele priučiti kuhi. — Dopoldne se vrši pouk v kuhinji (obed obsega 6—7 jedil), popoldne pa je tri dni vkuhanje oz. konzerviranje sadja in sočivja, dva popoldneva in sobota ves dan se pa obiskovalkam tečaja nudi pouk o prirokovanju in šivanju oblek (ob sobotah namreč ni pouka o kuhi, nedelje so pa sploh pouka proste). — Udeležence tečaja so lahko notranje in vnanje. Plačilni pogoji so precej isti, ko lani: vnanje plačajo všteti tudi učnino, ves tečaj 1350 Din, notranje pa ves tečaj 2400 Din

všteti učnino, prehrano, stanovanje, pranje itd. tudi posteljo razun odeje in rjuh, kar je posebej plačati. — Resne reflektantnje morajo vložiti 100—200 Din kavicje. — **Vodstvo.** — **Velesejmske zaklopne znamke za pisma.** Da pridobimo letos čim več kupcev za naš velesojm, se razvija obsežna reklama in propaganda. Del te so tudi lično izdelane zaklopne znamke za pisma v 9 jezikih. Velesojmski urad jih pošlje na zahtevo vsakemu podjetju radevolje brezplačno. Poslužujte se jih, industrijalci, trgovci in obrtniki!

— **Važno za upokojence.** Razpis ministrstva pravde z dne 14. decembra 1923, št. 70.753, s katerim se je izdala izvršilna naredba k zakonu o civilnih državnih uslužbencih glede prevedbe onih s 35 službenimi leti in 65 leti starosti, določa, da se morajo prevesti in razvrstiti tudi uslužbenci, ki so dopolnili 35 let službe ali 65 let starosti. Če je uslužbenec 65 let star, pa nima 35 službenih let, se mora ravno tako prevesti in upokojiti po novem zakonu, kakor da je dopolnil 35 let službe in 65 let starosti. — Ker je ta naredba izšla že leta 1923 decembra meseca, bi se lahko že vsi ti upokojenci prevedli, razvrstili in upokojili. Lokalne oblasti naj vsaj sedaj vse pripravijo in vpošljejo že izdelan elaborat ministrstvu, da ne bo imel državni svet nepotrebnega dela.

— **Vljuden uradnik** je prav gotovo g. Dušan Popović, namestnik načelnika belgrajske policije. »Politika« namreč poroča, da so se nedavno obrnili do tega gospoda trije časnikarji — dva Belgrajčana in en tujec — s prošnjo, da jim dovolji ogledati si proslulo belgrajsko »glavnjačo«, kjer po poročilih belgrajskih listov silno grdo postopajo z jetniki. Drugod po svetu so policijski dostojanstveniki napram takim prošnjam vedno obzirni in postrežljivi, ker je končno v interesu policije same, da verodostojne priče potrdi, da se z jetniki ravna človeško. Belgrajski gospod pa je prošnjo časnikarjev na kratko zavrnil s sledečim nasvetom: »Vi kar razbite kakšno okno ali pa prisolite komu krepko zaušnico, pa boste takoj imeli priložnost spoznati glavnjačo od znotraj!«

— **Maruličev jubilej.** V Splitu se je sestavil poseben odbor, ki so mu poverjene priprave za Maruličovo proslavo. Maruliču odkrijejo spomenik, ki ga je modeliral kipar Meštrovič. Odbor bo primerno poskrbel tudi za Maruličev grob in njegovo rojtno hišo.

— **Slavosna akademija povodom 1000-letnice hrvatskega kraljevstva.** Odbor za proslavo 1000-letnice hrvatskega kraljevstva priredi dne 1. junija t. l. v Zagrebu slavosno akademijo, na kateri predavata dr. Vekoslav Klaić in dunajski vseučiliški profesor dr. J. Strzygowski.

— **Mednarodna higijenska komisija v Jugoslaviji.** Te dni je prispela v našo državo mednarodna malariološka komisija, kateri je Higijenska komisija Društva narodov poverila nalogo, da na licu mesta prouči socialno-epidemične bolezni, posebno malarijo, na balkanskem polotoku. Komisijo spremlja sekčni načelnik v ministristvu za narodno zdravje vseučiliški profesor dr. Štampar. Dne 28. minolega meseca si je komisija ogledala socialno-zdravstvene ustanove v Zagrebu, naslednji dan pa odpotovala na Sušak, Kraljevico in Krk. Odtod potuje komisija v Dalmacijo in potem v Belgrad. 16. junija zapusti komisija našo državo in odpotuje v Grčijo.

— **Obupne prometne razmere na progi Split—Sinj.** Na progi Split—Sinj so lokomotive v tako slabem stanju, da so morali tovrni promet že ustaviti, a če ne bo odpomoči, se ustavi tudi osebni promet. Že lani je vlada na nujno intervencijo splitske trgovske zbornice naznanila, da so za to progo že poslali štiri nove lokomotive. Teh lokomotiv pa še do danes ni nikjer! Sedaj se je splitska trgovska zbornica znova nujno obrnila na vlado, da odredi takojšnjo pomoč, ker je drugače v nevarnosti prehrana prebivalstva.

— **Na Brezjah** je bilo poročenih letos v januarju 5, v februarju 15, v marcu 4, v aprilu 4 in v maju 11, skupaj 39 parov.

— **Požar v Lešah** je povzročil štiriletni deček, ki je v gospodarskem poslopju zažgal oblanice. Njegova mati se je tako prestrašila, da se je onesvestila.

— **Argentinski konzulat v Splitu.** Konzul Argentinske republike Rihard Spanberg Segui je dobil od naše vlade exequatur za izvrševanje svoje službe v Splitu. Svoj konzularni urad otvori dne 2. junija t. l.

— **Smrtna nesreča na zagrebškem kolodvoru.** Na zagrebškem kolodvoru je 29. t. m. železničar Ivan Pišhor pri premikanju voz prišel med odbijače, ki so mu zmečkali prsni koš. Ostal je na mestu mrtav.

— **Redovnica zasajla cerkvenega tatu.** V samostanski cerkvi v Frankopanski ulici v Zagrebu je neki tat, ki mu niso mogli priti na sled, že celo vsak dan izpraznjeval puščico za darove. Tako je vsak dan pobral 100 do 150 dinarjev. Zadnji čas je prevzela straža v cerkvi ena izmed redovnic. Ta je opazila pri puščici moža, ki je tam silno vztrajno klečal in molil. Ko so bili pa odšli vsi ljudje iz cerkve, je mož začel z žico izpraznjevati puščico. Redovnica je nato poklicala stražnika, ki je tatu aretiral. Tat je brezposelni delavec Stefan Kralj.

— **Novomeška porota.** Poletno porotno zasedanje se prične 2. junija. Kot predsedniki so določeni gg.: predsednik okrožnega sodišča dr. Jurij Polensek in deželnosodni svet-

nik dr. S. Dolenc, dr. Josip Fischinger in A. Kuder. Obravnavali se bodo sledeči slučajji: 2. jun. Franc Slemenik in Jože Komplet, tatvina; 3. jun. Jože Turk, uboj; 4. jun. Vincene Škoflanc, tatvina. — Morda pride še kak umor v razpravo, ker so trije slučajji v preiskavi.

— **Razne sleparije in tatvine.** Cigan Janec Gaberšek, okrog 40 let star, škilast, je izvalil od delavca Ivana Pečnika v Ihanu 1000 Din vredno vijolino in je neznano kam pobegnil. — Zasebnici Matildi Janžekovič na Stanovskem sta ukradla cigana Rudolf in Justina Reichard, doma iz Kroke, več obleke in perila v skupni vrednosti 30000 Din. Cigan je ženi igral in jo je motil, ciganka pa je kradla kot sraka. — Dva neznana moška sta ukradla posestnikovi hčerki Rozaliji Koncilja v Gor. Kotu pri Novem mestu iz omare 1300 Din. — Isti dan sta okoli 11. ure vlomila ravno ta dva vlomilca v zaklenjeno kočo Fr. Kocjančiča na Laščah pri Novem mestu. Odprla sta z dletom skrinjo, iz katere sta ukradla zlat prstan s škrama F. K., zlat poročni prstan, tri pozlačene prstane, pozlačeno žepno uro z verižico in obeskom in pa žepno niklasto uro v skupni vrednosti do 2600 Din. Oba vlomilca so ljudje videli in ju na videz dobro poznajo, vendar ne vedo odkod in kdo sta. — Posestnici Mariji Zasijal iz Ljubnice je ukradel neznan postopač 3 pare moških in 2 para ženskih čevljev v skupni vrednosti 1400 dinarjev.

— **Zdravilišče Slatina-Radenci.** Slatina-Radenci, Slovenija, edino zdravilišče v kraljevini S. H. S. za srčne, ledvične in mehurčne bolezni. Naravne ognjenokisle kopeli, pitne kure z Radensko vodo. Terapija in Roentgen. Izvrstni zdraviliški uspehi. Električna razsvetljava in radio-zabave. Nizke cene. Vprašajte svojega zdravnika in zahtevajte prospekte. Sezija od 1. junija do 15. septembra. Pred in po glavni seziji 40 odst. popusta na sobe. 2180

Ljubljanske novice.

Ij Pozdravni večer krščanskega socialnega delavstva, s katerim se je otvorilo slavlje 30-letnice krščanskosocialnega gibanja 31. maja ob 9 zvečer na vrtu Rokodelskega doma, je privabil poleg našega delavstva vse sloje somišljenikov SLS, tako da je vrt bil nabito poln. Večer je otvoril Srečko Zumer, nakar je predsedstvo prevzel naš starosta, narodni poslanec Ivan Gostinčar, ki je bil burno aklamiran. Nato so govorili različni govorniki, zastopnik Akademске zveze Tomaž Furlan, profesor Dolenc za Prosvetno zvezo, podžupan Stanovnik, kanonik Stroj, Gajšek iz Celja in drugi. Pozdravnemu večeru so prisostvovali mnogi poslanci SLS, zastopniki vseh naših prosvetnih in gospodarskih organizacij, vsem na čelu podnačelnik SLS profesor Bog. Remec.

Ij Krekova mladina v Ljubljani vabi na slavnostni delavski večer, ki se vrši nocoj ob 7. v dvorani Ljudskega doma v Ljubljani. Vprizori se igra »Divji lovec«. Slavnostni govor ima tov. Jože Gostinčar, narodni poslanec. Na sporedu je tudi deklamacija »Naša pesem«, katero je zložil pokojni dr. Krek. Med odmori svira železničarski orkester. — Predprodaja vstopnic celi dan v Jugoslovanski strokovni zvezi, Stari trg 2, I. nadstropje.

Ij Koncert »Ljubljane«, ki se bo vršil v ponedeljek, 16. t. m., bo po času pač zadnja, po pomembnosti pa v prvi vrsti letošnjih koncertnih prireditev. Pele se bodo — izvzemši eno — samo skladbe najboljših ruskih skladateljev: Arhangelskega, Bortnjanskega, Čajkovskega, Česnokova, Grječaninova, Ipolitova-Ivanova, Ljvova, Ljvovskega, Zavadskega. So pa to samo skladbe vzhodne cerkve, ki jih pojo pri svoji božji službi katoličani (uniati) in pravoslavci. Oboji imajo namreč isti stari obred pri službi božji, ki izhaja iz apostolskih časov, uredili so ga pa končno veliki vzhodni cerkveni očetje in učenci, zlasti sv. Bazilij in sv. Janez Zlatousti. Besedilo je ali povzeto iz sv. pisma ali pa iz obreda vzhodne cerkve, polno pesniških lepot in iskrene pobožnosti. Skladbe so izbrane tako, da so zastopane najrazličnejše smeri iz razdobja skoro sto let: od patetičnega klasicizma velikega Bortnjanskega preko mehke mistike Arhangelskega, absolutne umetnosti Čajkovskega do najnovejšega izraza globoke vernosti v Grječaninova in popolnoma samosvoje resnobnega, eksotičnega zvonečega čuvstvovanja v Česnokovu.

Ij Herman Wendel, naš stari prijatelj, se je s svojo soprogo pripeljal v Ljubljano, odkoder se namerava podati na daljše študijsko potovanje po naši državi. Prisrčno pozdravljena v naši sredi!

Ij Prostor okoli cerkve sv. Jožefa se pokrije do cestnega hodnika z zelenimi preprogami v obliki nizko rastoče trave, a tako, da bo mogoče prost obhod okoli cerkve. Te zelene preproge dobe okoli robov okvir v obliki nizkega betonskega podstavka. Okoli tega podstavka kakor tudi v notranjosti tratic se nasadi nizko grmičevje. Ob vhodih v cerkev se nameste klopi. Obiskovalci cerkve ter prebivalci tega dela Ljubljane smo hvaležni magistratnemu gremiju za ta sklep.

Ij Govorilne ure kluba občinskih svetovalec SLS za stranke so vsak ponedeljek od 5. do 6. ure popoldne v tajništvo SLS za Ljubljano, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje.

Ij V izmenjavo na Dansko je odpotoval na poziv Društva narodov in ministristva za

narodno zdravje predstojnik higijskega zavoda v Ljubljani g. dr. Ivo Pirc.

Ij Ruska Matice. V nedeljo, 25. maja se je vršil v Mestnem domu prvi občni zbor Ruske Matice. Univ. prof. dr. A. Bilimovič je v imenu pripravljalnega odbora pozdravil navzoče člane R. M. ter je podal poročilo o nastanku R. M. in o delovanju pripravljalnega odbora. Iz poročila je razvidno, da so bili prvi koraki za ustanovitev R. M. storjeni dne 9. marca t. l., pravila R. M. so bila odobrena dne 30. aprila, v več ruskih in drugih slovanskih časopisih so bili priobčeni članki o R. M.; dne 8. maja je priredila R. M. v Ljubljani prvi glasbeno-literarni večer; junija meseca namerava R. M. prirediti v Ljubljani razstavo ruske knjige in grafike; R. M. šteje sedaj 16 dosmrtnih in 68 rednih članov, skupaj 84 članov. Nato je blagajnik pripravljalnega odbora, g. Ivan Koraš, poročal o finančnem položaju R. M. Na dan 24. maja je bilo v matični blagajni 1945.25 dinarjev (sedaj je ta vsota narasla na 2.468.50 dinarjev). Občni zbor je odobril račun dohodkov in izdatkov ter je podelil pripravljalnemu odboru absolutorij. Nadalje je občni zbor sprejel pravila za ustanovitev podružnice R. M. in pravila teh podružnic. Slednjič so bile izvršene volitve. Izvoljeni so bili za predsednika A. Bilimovič, za podpredsednika A. Ruč, za blagajnika N. Bobrecki in za tajnika N. Jezerski. Razum tega je bilo izvoljenih 11 odbornikov, pet članov nadzorstvenega sveta, predsednik in dva člana razsodišča.

Ij Mestni magistrat in gostilniške takse. Pravkar je »pobral«¹ mestni magistrat od nekaterih zavezanih ljubljanskih gostilničarjev takso izza t. p. 61. srbskega zakona po 3000 dinarjev. — Tem povodom se je raznesla vest med prizadetimi krogi, da je mestni magistrat napravil to na svojo roko ter da ostane denar mestni občini. To vse ne odgovarja dejstvu. Mestni magistrat je takso pobral na podlagi posebnega dogovora mestnega župana z gospodom finančnim delegatom iz posebnih, zlasti upravnotehniških razlogov, da bi bila po zakonu to stvar finančne kontrole. Zgodilo se je le, kar zahteva zakon, ne glede da mestni magistrat ni bil v stanu ne zmanjšati in ne odpušiti takse. Da pa mestna občina ni dobila od teh taks ne vinarja, je razvidno že iz tega, da so vendar stranke prinesle koleke, ki jih je mestni magistrat na listinah obliteriral. — Toliko v pojasnilo.

Ij Zasebne šole in — Ljubljana. Naj mi bo dovoljeno, da nekoliko akalim veselje naprednim Ljubljančanom, ki so si veselja menčali roke, ko so čitali »Slov. narod«, češ sedaj jih pa bomo te srednjeveške mračnjake, ko bomo zaprli vse zasebne šole ter poglani matere Uršulinke in šolske sestre ter učiteljice iz Lichtenturničnega zavoda na polje. Kaj so si te prosvetljene napredne glave pri tem mislile, sicer ne vemo. Prej kot ne — ničesar, kot po navadi, ker te glave misliti sploh niso vajene. Kvečjemu morda, kako bi v samostanske celice vselili kaka Wranglovce, v šolske sobe pa vojaštvo, ki naj kroti one, ki se ne morejo sprijazniti z režimom. Da bi ta režim najraje požrl vso zasebno list, škofove zavode, samostane, itd., kakor je pobasal deželno imetje, to leži na dani. Na nekaj pa pozablja prosvetljena napredna glava z »Narodom«¹ vred: Kje pa naj se šolajo one stotine deklic, ki dobivajo sedaj vzoren šolski pouk pri Uršulinkah in v Lichtenturničnem zavodu z izvrstno meščansko šolo? Ali bo zidala šole država? Tista država, ki šole zapira? In ki jim ne daje sredstev, da bi moge izvrševati svojo kulturno nalogo? Suplent brez profesorskega izpita na ministrskem stoleu tega ne stori. To stoji. Torej bo morala zidati šole mestna občina ljubljanska. Toda kako? Napredni glavan ti pride prav gotovo ter se pritoži proti temu, da se najame posojilo. Drugega sredstva pa ni. — Sedaj naj se krega napredna glava sama s seboj: obenem se veseli, da se zapro vse zasebne šole, istočasno pa ne gre v njene omeščane možgane, da bi mesto zidalo šole in se pri tem zopet zadolžilo. Tega tudi ne dovoli naša lokalna vlada, kar smo želi prav zadnji čas. Torej preostaja le še eno, kar pa je že proti pravilu, če velja še rek, da »tertium non datur«, — namreč da ostanejo otroci (slovenski seveda) brez šol. To bi bilo morda po belgrajski balkanski miselnosti res pravilno. Po naši slovenski pa ne! Mi stariši protestiramo odločno proti kakršnikoli nakani, ki bi imela za posledico okrnjenje sedanjih šol. — Oče desetoro otrok.

Ij Gremijalna seja mestnega magistrata se je vršila v petek 30. maja. Iz posameznih referatov poročamo sledeče: Prošnjo Josipa Gorjupa za prenos Kapusove fižakarske koncesije se odkloni. Antonu Koserju se podeli koncesija za vodovodno inštalacijo. Na predlog obč. svetovaleca dr. Val. Rožiča se sklone priporočiti obč. svetu, da podeli meščanstvo pristoju g. Alojziju Banovcu, zvonolivarju, uslužbencu že nad 50 let pri tvrdki Zvonarne in livarne d. d. Fricko Juvanu se dovoli do preklica postaviti kiosk na kongresnem trgu, istočasno se mu pa ukine dovoljenje za svetlobno reklamo ob cesti na Južni kolodvor. — Berlot Francetu se odvzame stojnica in podeli Mariji Jalenovi. Prošnjo Neže Siard za premostitev stojnice se odkloni, enako se odklonita prošnji Josipine Schnabl za lopo v šolskem drevoredu ter prošnji Minke Lovše in Josipine Rovnan za postavitev stojnice. Uporabna dovoljenja se dovolijo: Dragotin Hribar, Gradišče 7, skladišče. Just Piščanec, Škofja ulica 10,

prezidava. Ludvik Gerkman, Sv. Petra cesta 71, prodajalna. — Stavbna dovoljenja se dovolijo: Leopold Tratnik, Sv. Petra cesta 25, gostilničarska veranda. Valentin Urbančič, Zabjaki 8, prodajalna. Tovarna za klej, prižidek. Ivan Bolta, Krakovska ulica 20, prezidava. Josip Banovec, Sv. Jakoba nabrežje 39, pekarija. Martin Colarič, Dunajska cesta 14, drvarnica. Ivan Knez, Celovška cesta 76, kanalizacija. Rudolf Croszy, Kolodvorska cesta 208, garaža. Ivan Vidmar, Črna vas 38, nova hišica. Josip Šerjak, Peruzijeva pot, nova hišica. — Ponudba Hedžeta za dobavo gramoza se sprejme 1 m³ a 20 Din. Prošnja g. Paulina za nov propust pod Rožnodolinsko cesto se odkloni. Odklonita se prošnji Antonije Javk, čipkarice, Ševlje, za prodajo čipk na trgu ob tržnih dneh in Jedert Mlakar, čipkarice, Zminec, za prodajo čipk na trgu ob tržnih dneh. Prošnji Rudolfa Pušnika, konjskega mesarja in prekajevalca, Rimska cesta 19 za postavitev lope za prodajo konjskega mesa na trgu se ugodl. Odklonijo se pa prošnje: Ivane Knific, za barako za prodajo jestvin in pokalic na trgu. Josipine Stokelj, za stojnico za prodajo sadja in zelenjave na trgu. A. Bezenšek, za prodajo lastnega izdelka domačega platna na trgu ob tržnih dneh. Ivo Šiler za prenos stojnice za prodajo slaminikov iz Sv. Jakoba trga na Vodnikov trg. Računski ravnatelj g. Vole je predložil 151 računov za 478.922.99 Din, ki se odobrijo in izplačila dovolijo. — Za kopališče na Ljubljani se dovoli za nujno potrebna popravila, ki bodo stala okoli 95.000 Din, izreden kredit iz tekočih dohodkov, do zneska 60.000 Din. — Pri kopališču se bo napravila tudi lopa za shrambo bicikljev. Kopališče se bo odprlo v ponedeljek 2. junija t. l. — Kavarni Europa se dovoli postavitev stolov na terasi proti letni najemini 1500 Din. — Dovolj se kredit 3500 Din za ureditev nasadov pred cerkvijo Sv. Jožefa. Tozadevni predlog je svoččasno stavil g. podžupan dr. Stanovnik, načrt sta izdelala gg. mestna arhitekta in ga je osvojil tudi višji vrtnarski nadzornik Hajnec. — Očiščenje in obrezovanje drevja ob Illovi in Ižanski cesti se je naročilo najemnikom. Najemni na kavarni Europa za postavitev stolov na prostoru pred pavarno, se določi letno na 1000 Din. — G. obč. svetovalec Pirc predlaga, da se čistilec kanalov zboljšajo plače, kar se sprejme. Na predlog obč. svet. Pirc se nadalje dovoli kredit 45.000 Din za regulacijo Ravni-harjeve ulice. Predlog na zvišanje pristojbin priselnikom posredovalnega urada se odloži in se bo o njem razpravljalo v prihodnji gremijalni seji.

Ij Izpostavljeno dete. Dne 24. marca smo poročali, da je našel Leopold Hafner na klopi sosedove hiše na Poljski cesti 1, ko se je vračal po noči od dela domov, izpolženega novorojenčka. Otroka so oddali v Dečji dom, policija pa je uvedla obsežno preiskavo, da najde otrokovo mater. Po žandarmerijskih poizvedbah so sedaj ugotovili, da je otrokova mati neka Marija Guzelj, služkinja, doma iz Stare loke, ki je povila dete v ljubljanski poročnišnici. Podrobnosti še niso znane.

Ij Ukradeno kolo. Trgovskemu poslovdj Iv. Rozini je bilo ukradeno kolo znamke »Tri-buna«¹ št. 592.790 (na drogu pod sedlom) iz veže na Miklošičevi cesti št. 4. Kolo je črno pleskano, ima na kolesih zelene črte, pnevmatika bela in dobro. — Izsleditelj tatu dobi 500 Din nagrade.

Ij Aretacije. Radi postopanja so aretirali v Zeleni jami brezposelnega delavca France-ta Vrstovška. Na Aleksandrovi cesti pa so aretirali Marijo Dužnikovo iz Sneberja, ki je ukradla iz mlekarkega vozička Mariji Gosovi iz Gline 100 Din vreden prt, ruto in vrečo, Mariji Kosovi z Ježice pa 100 Din.

Majarončkov gostilno poleg Leonina s senčnatim, idiličnim vrtom, kjer se tudi balina, in prostorno hladno verando, z izvrstno plačo in izborna kuhinjo toplo priporoča gostilničarka LOJZIKA GORJUP.

Turistika in sport.

Volitve za »Fond za potpomaganje siromašnih studenata Beogradskega Univerzitet«.

V nedeljo, 25. maja doživela je zopet belgrajska univerza jako buren dan. Kakor vsako leto, tako so se tudi letos vršile po napetih pripravah in po nenavadno živi agitaciji volitve za »Fond«.

Ze takoj jutraj ob 7 vrelo je v obeh univerzitetnih poslopjih. Novo univerzitetno poslopje ni imelo več akademskega lica, bilo je vse, celo od zunaj, prepreženo s plakati, slikami, karikaturami najraznobarnejimi in pisanimi. A v vestibulu sploh ni bilo drugega videti kot ogromno morje plakatov z napisl: »Dole sa reakcijom«¹ in drugimi sličnimi napisl. Pravi kaos nastopi ob devetih, ko se je začel v avli stare univerze občni zbor. Manifestirala je skrajna nepomirljivost posameznih političnih struj. Hrušč, vpitje, žvižganje je onemogočilo, da bi mogel pazljiv slušatelj slišati le en stavek poročila odbornikov o preteklem poslovnem letu. Prizadevanja predsednika zbora, da pomiri zdaj radikale, zdaj zopet ostalo opozicijo bila je brezuspešna in zbor je moral poteči v tej babilonski zmešnjavi. Končno da predsednik upravnemu in nadzornemu odboru absolutorij in na dnevni red pride zadnja točka: volitve, katere so se pričele okoli enajste ure. To razburkano morje poplavilo je sedaj avlo in hodnike nove univerzitetne zgradbe, kjer so se vršile volitve. Kmalu se je pojavila na akademskih tleh popolnoma nepoznata publika, publika katere je bila vse prej kot akademska: že postarani profesorji, uradniki itd. iz vseh krajev Srbije, katere so dovedli radikali, da glasujejo za njihovo listo ter si tako z najemniško četo rešijo večino. Glasovanje se je vršilo cel dan in še pozno v noč. Za časa glasovanja so se vršile burne debate, ostre medsebojne diskusije, katere so se seveda sem ter tja tudi konkretno objasnile s palicami in med katerimi so se čuli glasni vzkliki: »Živela opozicija. Živel blok. Živela republika. Živel Radič«¹ itd. Glasovanje je bilo zaključeno šele ob 11 ponoči, naker se je prešlo na seštevavanje posameznih glasov. Zdaj šele je nastopila silna napetost med volivci, katerih večji del je vztrajal ves čas bodisi v avli bodisi na trotoarju pred univerzo in nestrpno pričakoval končni izid. Ali šele ob dveh popoldni so bili objavljeni sledeči definitivni rezultati: radikali so dobili 501 glas, komunisti 365, republikanci 257, demokrati (Davidovič) 255, samostalni demokrati (Pribičević) 110, zemljoradniki (Selo) 51, druga grupa zemljoradnikov (republikansko zemljoradniško studentsko veče) 23 glasov.

Sportni teden.

Malo je zanimanja za druge prireditve in tekme, vse gleda samo v Pariz; tam se pa vrsti presenečenje za presenečenjem. Moštva, o katerih smo prej prav malo slišali ali pa nič, si bodo tako nekako mimogrede priborila prvenstvo, stari bojevniki nogometnih igrišč se pa sedajda kakor bi bili nadušljivi. Španci, ki so bili med najmočnejšimi, so podlegli romanskim bratom Italijanom, Amerikanci se v boju z Estonci niso prav nič izkazali, Čehi v boju s Turki tudi ne posebno, izvrstno pa Švicarji proti Litvancem. Kako lahko so Urugvajci premagali Jugoslovane, smo že poročali; z lahkoto so pogazili Madjari Poljake, prav tako Holanci Rumune in Francozi Latvijce — razlikujemo Litvo z glavnim mestom Kovno in Latvijo z glavnim mestom Riga —. Kakor je bilo pričakovati, so Irci potolkli Bolgare; Čehi in Švicarji so se borili najprvo neodločeno, nato so Švicarji zmagali, z majhno diferenco 1:0, a zmagali so. Italijanom

Luksemburžani niso bili kos. Razočaral je boj Madjarov proti Egipčanom, Madjari so bili poraženi, deloma po lastni krivdi. Bajni Urugvajci so se z Amerikanci kar igrali; ko so dosegli tri točke, so počivali in so se samo toliko branili, da niso mogli Amerikanci naprej, pravo norčevanje.

Nov svetovni rekord je napravil Finca Ri-tola v teknu na 10 kilometrov; porabil je 30 minut 35.4 sekunde; prejšnji rekord Finca Nurmija je bil 30:40.4. 10 km pol ure!

V težki atletiki omenimo Francoza Rigoulota, tekmeča v tej panogi pri olimpskih igrah; od tal je potegnil z eno roko kvišku 80 kg, z obema 100.5 kg; obojerno je sunil — ob prostem gibu do prsi — 135 kg, z neprostim dvigom 145 kg.

Svetovni mojster težke atletike Karel Svoboda, je praznoval na Dunaju 25 letnico svojega športnega delovanja. Leta 1911 je 4. novembra s sunkom dvignil do vzročenja 185.6 kilogramov, in ta rekord z obojerno sunkom še danes ni dosežen. Leta 1912 je trikrat sunil 180.7 kg, kar je še skoraj več kakor omenjeni rekord. Njegov rekord v obojerno težkem dviganju je 160 kg, brez upogiba hrba in kolen pa 121.5 kg.

Ilirija : Sportverein, Beljak. Danes ob 17.30 se vrši na sportnem prostoru Ilirije nogometna tekma med Ilirijo in koroškim prvkom Sportvereinom iz Beljaka. SV se nahaja letos v jako dobri formi. Dosegel je več dobrih rezultatov proti dunajskim in graškim moštvom ter ima izgleda, da si vnovič pribori prvenstvo koroškega nogometnega saveza. — Zadnje srečanje med Ilirijo in Beljaki jeseni 1923 je končalo z 2:1 v prid SV. — Kot predigra se vrši ob 16. uri prijateljska tekma med rezervo Ilirije in agilnim SK Trbovlje. — Predprodaja vstopnic v trgovini J. Gorec. Znižane vstopnice za redne člane, dijakke in vojakke se izdaja samo v predprodaji, vstopnice za nedoljetne do 14 let po 3 Din samo pri blagajni na prostoru.

Naznanila

Družabni klub priredi za binkošne praznike izlet v Postojno in si ogleda slovito postojnsko jamo. Sestanek, spored in odhod iz Ljubljane se objavi pravočasno v Slovenscu. Skušalo se bo dobiti polovično železniško vožnjo do Rakeka. Vsak naj si preskrbi v ta namen potni list ali legitimacijo s fotografijo ter člansko legitimacijo Planinskega društva. Brezplačno dovoljenje za prekoračenje državne meje odnesmo vizum preskrbi Družabni klub vsem udeležencem, v kolikor bo to ob tej priliki mogoče. Pismene prijave z znamko za odgovor sprejema ter daje informacije do srede, dne 4. junija odbor Družabnega kluba, Miklošičeva cesta 5 Akademski dom in sicer dnevno od 18 do 19 po poldne. — Predsednik.

Družba sv. Elizabete Osrednji svet društva sv. Elizabete fina redno mesečno sejo prihodnji torek, to je 8. junija ob 5 popoldne v Jugoslovanski tiskarni.

Opozarjamo na današnje veliko pevsko prireditev v hotelu Tivoli povodom Slavčeve 40 letnice. Po končanem pevskem in godbenem koncertu se razvije prosta zabava. Med sporedom se bodo prodajale srečke za srečolov, s krasnimi dobroti, ter se nahaja med dobroti, kakor že omenjeno, en vagon premoga. Začetek ob 4 popoldne.

Franciškansko presvetno društvo v Ljubljani ima svojo redno odborovo sejo prihodnjo sredo, dne 4. junija.

Prostovoljno gasilno društvo Ježica priredi veliko vrtno veselico v prostorih Jakoba Pavšiča, Kleče. K obilni udeležbi vabi odbor.

Stara Vrhnik. Tukajšnje gasilno društvo priredi vrtno veselico letos 6. julija, v slučaju slabega vremena 13. julija z jako bogatim sporedom. Tudi letos izda društvo ob tej priliki list »Podkurenski Vestnik«¹ z jako zanimivo vsebino. Prosimo vse, kateri žele poslati za list kak spis, inserat, ali žele list prodajati proti dobri proviziji v svojem lokalu, naj se blagovolijo obrniti takoj na društvo za pojasnilo. Priporočamo list posebno glede oglasov (inseratov), ker bo list izšel v večji nakladi kakor leta 1922 ter se bo prodajal po celi Sloveniji, med našimi rojaki v Ameriki itd.

Podružnica Jugoslovanske Matice v Medvodah priredi danes ob 3 popoldne v prijaznih prostorih podružničnega predsednika g. Šušteršiča na Seničici vrtno veselico.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev v Ljubljani naznanja cenjenemu občinstvu, da ostanejo njih trgovine ob kinkoštnih praznikih in sicer v nedeljo popoldan in v ponedeljek celi dan zaprte. Odprte bodo torej le v nedeljo dopoldne. P. n. občinstvo se vsled tega naproša, da si eventualne potrebščine pravočasno nabavi.

Izlet društva »Srečec na Orle—Rudnik«¹ se vrši danes. Odhod točno ob 2 popoldne od mosta čez Grubarjev kanal (Karlovska cesta). Izleta se udeležijo godba in 80 pevcev. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

Načelstvo zadruge mesarjev in prekajevalcev v Ljubljani naznanja da se vrši preizkušnja mesarskih vajencev dne 6. junija ob 8 dopoldne v mestni klavnici. Priglasiti se imajo vsi vajenci, kateri se podvržejo preizkušnji, pravočasno mesarski zadruzi ter predložiti vse tozadevne listine.

Domača veselica se vrši danes v gostilni pod Klančkom (Zgona) Pot v Rožno dolino ob 4 popoldne. Goste bo zabaval kitajski natakak. Postrežba točna in solidna. Vstop prost. Se priporoča Marija Zgona.

Mnogostevilno obiskan sestanek JDS na Kureškcu. (Po »Jutru«.)

Iz širnega sveta.

Nadžkof Cieplak.

>Daily Mail< prinaša razgovor z nadškofom Cieplakom o njegovem bivanju v ječi in izgonu iz Rusije. Nadškof sploh ni vedel, da je pomiloščen in je ves čas pričakoval izvršitve smrtnne obsodbe. Šele na latvijski meji so mu rekli, da ne bo ustreljen, temveč izgnan.

Nadžkof Cieplak pripoveduje:

>Bil sem v celni zaprt 16 mesecev. Ko sem bil obsojen na smrt, sem prišel v samotni zapor ljubanske ječe. Teden pozneje so me dali v skupne moške prostore iste ječe. Tam ni bilo tako strogo in sem celo dobival liste. Obljubovali so mi, celo pomiloščenje in oprostitev, če podpisem izjavo o priznanju sovjetske vlade, kesanju v protirevolucijskem delovanju in se zavežem biti zvest sovetom. Odklonil sem to ponudbo in bil prepričan, da pride prav kmalu smrt. Nisem vedel za dan in uro ter sem se pripravil vsak dan na konec.

V tem mučnem pričakovanju je minil dan za dnevom. Živel sem kot vsi drugi jetniki, a bil sem popolnoma osamljen. Nekoč je opazil vojak, da govori z menoj neki v isti sobi zaprti profesor. Drugi dan so odpeljali tega človeka ven in nismo več zvedeli, kaj je z njim bilo. Ta dogodek je prestrašil moje sotrpine, ki so se me začeli dosledno izogibati. Tudi jaz nisem hotel govoriti, da ne zakrivil smrti enega ali drugega. Kako tri tedne pred mojo oprostitvijo (za katero sploh nisem vedel), so me zopet privedli v samotno sobo, celo ostro zastražili in mi odvzeli časopise. Mislim sem, da bo kmalu konec. Nisem bil torej začuden, ko sta tri tedne pozneje prišla dva oborožena vojaka in me odpeljala seboj.

Prišel sem iz ječe in odpeljali so me v zaprt avtu. Nisem vedel, kam me peljejo in sem bil jako začuden, ko sem se znašel na enem izmed moskovskih kolodvorov. Vojaka sta me takoj peljala na peron, kjer smo se vsedli v voz III. razreda. Nihče mi ni rekel niti besede. Mislim sem, da bodo izvršili mojo obsodbo v kaki ječi na deželi.

Ko se je zjutraj vstavljal vlak na neki postaji, so mi rekli, naj izstopim. Šel sem iz voza in čakal na vojake. Zdaj je stopil k meni neki uradnik in vprašal, ali imam kaj podvrženega carini. Šele zdaj sem začuden izvedel, da se nahajam v Sobežu, mejni latvijski postaji. Nato se je prikazal vojak, ki mi je sunil v roko neki papir in se takoj izgubil. V papirju je stalo, da sem izgnan iz sovjetske Rusije. Zraven je bil tudi latvijski vizum. Nisem vedel, kaj bi naj storil. Nisem imel niti denarja niti kruha. Pomagal mi je neki popolnoma nepoznani mlad latviš. Ko sem mu povedal svojo zgodbo, mi je plačal zajtrk in kupil listek do Rige. Ko sem tja prispel, sem šel peš od kolodvora v hišo katoliškega škofa Tranzusa, mojega nekdanjega učenca. Vrata mi je odprl škof sam, a me ni poznal. Šele takrat, ko sem rekel: »Niti moj dijak me ne pozna več,« je zakričal škof Tranzus: »Nadžkof Cieplak« in me objel. Izgledal sem kot starček z dolgo sivo brado in lasmi do pleč, nisem imel niti plašča niti klobuka. Ni čuda, da me ni mogel spoznati celo moj učenec.

Na vprašanje sotrudnika >Daily Mail<, kaj se je zgodilo z ostalimi, istočasno obsojenimi katoliškimi duhovniki, je odgovoril nadškof Cieplak, da jih ni videl od časa, ko so stali vsi skupaj pred sodnijo. Bogve, če so še živi.

Montevideo, glavno mesto Uruguaya.

Lani je odšel znani cirkus Sarraani v Južni Ameriko. Prvič je igral v Montevideo. Dr. Kober, zdravniški spremljevalec cirkusa nam pripoveduje o začetnih težavah, potem pa oreide na mesto in na deželo ter pravi:

Tukajšnjim ljudem moraš nuditi najboljše in najlepše, presenetiti se ne dajo, zanje ni pod solncem nič novega. Lahko to razumemo, če vidimo, kako si ta bogata in srečna dežela nabavlja vse ugodnosti vsega sveta, z denarjem, ki je dolarju tako blizu, ves luksus, vsako tehniško iznajdbo in kako vse to uporablja, da bolj udobno živi. Montevideo s svojimi 350.000 prebivalci se ti zdi evropsko provincialno mesto. Ozke so ulice, hiše enonadstropne, po naših pojnih lahke in primitivne, v sredi pa »patio«, s cvetličami okrašeno dvorišče, pokrito s bledečim kamnom. Tam prebije družina vroči dnevni čas. Hišna vrata so vedno odprta, tudi v hotelih spijo pri odprtih vratih, lahko s ceste ven študiraš domače življenje. Zvečer stojijo na balkonih in mostovžih ali pa pri vratih deklice in žene, lepo napravljene in vse napudrane. Razsipna se zdi že čezmerna potratna rumene medi (mesinga) na izveskih zunaj na hišah. Če pogledaš po kakšni ulici dol, se povsod kar bliska in lesketa, da ti jemlje vid. »To ni nič, mi imamo.« V trgovinah dobiš prav vse, kar proizvađa svet; vse do polne, tam, kjer stanuje gospoda, in tam, kjer so delavci doma, vse kupuje in nihče si ničesar ne odreče. Vidiš najfinejše gostilne, kavarne in sladničarne, kine s severo-ameriškimi filmi, gledališča, vsega toliko, kakor v kakšnem evropskem vele mestu. Ker ženske zvečer ne gredo od doma, strežejo povsod samo moški, kar se nam v začetku zelo čudno zdi. Lepih trgov in reprezentativnih hiš boš pa v Montevideo zastal iskal, prav

tako tudi velikih modernih prodajaln. Vse je le bolj malomestno, kramarsko, domače; orientalsko pestrost pa predstavljajo pocestni prodajalci, snažili čevljev in klicarji.

Središče Montevidea je trg neodvisnosti, s spomenikom narodnega junaka Artiga, ki je v prvih desetletjih preteklega stoletja izvojeval Uruguaju prostost, proti Špancem, Brazilcem in Argentincem. Na tem lepem trgu vidiš vse, kar razlikuje Montevideo od evropskih velikih mest: palme, avtomobile, svetlobo.

Sicer pa palme v Montevideo niso doma. Pokrajina tu še ni tropična, ravnina zunaj je travnata stepla, v vrtovih vidiš vse cvetice, ki jih poznamo tudi mi, vidiš citrone, oranže in olive, evkaliptus in fige, nekatere druge je drevo red iz bambusovih debel, a palm v Uruguaju ni. Palme tu na trgu so vitke in lepo zelene, a niso tukaj doma. In če zvečer poleg njih žarijo električne luči, v snopčih po pet skupaj, misliš, da si obenem v pragozdu in sredi civilizacije. Nočna razsvetljava je bajna, premlata fraza o »morju luči« je tukaj resničnost. Po vseh dolgih cestah se svetijo cele vrstice luči, prehuda je njih svetloba. Zakaj to? Pončič v glavnem mestu Uruguaya ne delajo, na sprehod pa ljudje tudi ne hodijo; vsaj bolj ne kakor na Dunaju ali v Parizu. Ampak: mi imamo, mi si to lahko privoščimo, razsvetljene ceste so bolj prijetne kakor temne. Zakaj pa torej ne bi gorelo?

Tako prevzema južno ameriški človek vse iznajdbe, ves moderni tehniški komfort: luč, telefon, radio, električno železnico, avto. Ves svet je zato tukaj, da ustvarja ugodnosti za malo deželico ob »srebrni rekici«. Električnih železnic je izredno veliko, vsa vožnja stane štiri centave, vozijo se pa tudi na najmanjšo razdaljo, peš okoli letati ni prijetno. Tako je postala Južna Amerika tudi dežela avtomobila. Vsaka srednjemestanska družina v Montevideo ima svoj avto. Sami Fordi, majhni, lahki, za vožnjo po mestu. Stanje 650 do 1200 pesov, ki si jih vsako kmalu prihrani, če ima le razumno dobro plačo. Vsi vozovi so islega tipa, nadomestne dele si lahko povsod kupiš. Kdor kupi voz, ga zastoji izvežbajo v vožnji. Severna Amerika je dežela tehniškega in mehaničnega dela, Južni Ameriki tega zamotnega delovnega ustroja ni treba, ona živi — in kako dobro! — od naravnih zakladov in od ugodne lege.

— Velikasten sprejem kardinala Mundeleina v Chicago. Dne 12. maja se je vrnil v Chicago tamkajšnji nadškof George Mundelein kot kardinal. Kako visoko cenijo Američani katoliško cerkev in posebej nadškofa Mundeleina, je pokazal veličastni sprejem, ki ga je mesto Chicago priredilo novemu kardinalu. Po vseh cestah, po katerih se je vozil kardinal, od kolodvora do katedrale, so tvorile špalir razne korporacije, šole, društva, župnije itd. Sodelovali so vsi meščani brez razlike vere in prepričanja. Po Dearborn ulici so tvorili parado večinoma dijaki srednjih in visokih šol. Sprejema so se častno udeležili tudi Slovenci. Slovenski župniji sv. Stefana in sv. Jurija sta imeli določeni skupen prostor med 28. in 29. ulico Vrle slovenske šolske seštre so pripeljale mladino z zastavicami; sto mož broječe slovensko društvo Najsvetejšega imena je sodelovalo na paradi na 13. cesti. Vsega se je udeležilo parade stotisoč oseb, gledalcev pa je bilo nad pol milijona. Ljudstvo je kardinala na vsej poti radostno pozdravljalo. V katedrali se je najprej vršil blagoslov z Najsvetejšim, nato je kardinal podelil apostolski blagoslov.

— Državni nameščenci v Italiji. Glasom italijanske uradne statistike je bilo dne 1. aprila v italijanski državni službi 499.766 oseb. Celokupni stroški za uradništvo znašajo 4781 milijonov lir. Od novega leta 1924 se je število državnih nameščenecv pomnožilo za 7225 oseb, ki odpadejo večinoma na vojaške službe in začasno delavstvo v državnih podjetjih, dočim je število stalnih uradnikov v civilnih službah padlo za 1117 oseb. Pri železnici se je zvišalo število stalnih nameščenecv za 26 tisoč 822 oseb, odpuščenih pa je bilo 31.490 začasnih nameščenecv, tako da se je celokupno število nameščenecv pri železnici znižalo za 4863 oseb. Število vojaškega osebja se je pomnožilo za 10.635 oseb ter so znašali stroški za celokupno državno osebje 1. aprila 73 milijonov lir več nego 1. januarja.

— Nova vojaška železnica. Francoska vlada je dovolila anketno poslopanje za neposredno železniško zvezo med Alzacijo in ostalo Francijo. Colmarski občinski svet zastopa načrt Colmar—Kaysersberg—St. Marie—aux Mines z velikim vojaškim predorom, ki naj bi imel največ 10 km padea na vsak meter.

— Fašisti so ukradli milijarderjevega sina. V Chicago so ukradli italijanski fašisti sina milijarderja Frank-a, da izsilijo od očeta visoko odkupnino. Ko jim je pa prišla policija na sled so otroka umorili.

— Obsojena ruska kneginja. Iz Moskve poročajo, da je bila obsojena na 12 let težke ječe bivša ruska kneginja Obolenska, hči nekdanjega župana v Petrogradu. Obsojena je bila zaradi več tatvin.

— Tragedija zapuščenega moža. Pred nekaj dnevi je napravil konec svojemu življenju v Libliu pri Plzni mizarstvo delavec Václav Fišer. Ko je bil namreč na orožnih vajah, mu

je umrla nadvse ljubljena žena na porodu in dete, kar je moža silno potrla. Fišer, dober in vrl človek, je bil radi nepričakovane smrti tako obupan, da se je končno nekaj sporekel s starši, na kar je odšel iz rojstnega kraja. Minule dni se je vrnil v svojo rojstno hišo ter prosil starše odpuščanja, kar je seveda tudi dosegel. Ko je bival doma, je jel tožiti, da ga boli glava. Bil je tiho in ves zamišljen. V nepaznem trenutku si je prerazal vrat in žilo na roki. Rane so bile smrtno in dasi so poklicali nemudoma zdravnika, je mladi mož izkrmavel.

— Konj — starček. Te dni je v Newyorku poginil konj »Clover«, ki je bil gotovo najstarejši konj na svetu, kakaj dosegel je starost 53 let. Da je mogel dočakati toliko let, je zaslug žene Hardingove, vdove po rajnem predsedniku, ki je založila zanj, ko ni bil več za nobeno rabo (v svojih mladih letih je zmagoval na dirkalnih tekmah), glavnico v znesku 100 funtov šterlingov, ki je kmalu tako narasla, da je bil »Clover« prav po kraljevsko preskrbljen. Konja bodo negali in podarili prirodno-historičnemu muzeju v Newyorku.

— Maščeval se je na nedolžnem otroku. Te dni je bilo vse prebivalstvo v Litomišlu razburjeno, ko je počil glas, da so našli otroci v bližnjem gozdu umorjenega sedemletnega dečka Ludvika Rolečka. Sodna komisija je pregledala truplo dečka, ki je imel prerezan vrat. Umor je izvršil delavec Zastera, ki je pri dečkovi materi stanoval, a je bil zaradi svojega slabega vedenja odslovljen iz službe in stanovanja. Za odpoved stanovanja se je sklenil maščevati nad dečkovo materjo, ki od strahu pred njim ni hodila sama, ampak zmeraj v družbi. V svoji črni maščevalnosti je zvalil dečka v gozd ter ga tam živinski umoril. Deček se je po dejanju še nekoliko po kolenih plazil, kar je pričala krvava sled. Morilec si je po groznem činu umil roke v ribniku ter se nato na bližnje drevo — obesil.

— Zalesina statistika. Po uradni statistiki je bilo letos v 45 premožnostih v ostravsko-karvinskem okolišju v mesecu marcu 6 smrtnih poškodb, 130 težkih ter 1086 lahkih, v februarju 2 smrtni poškodbi, 118 težkih in 1012 lahkih, v januarju 6 smrtnih, 145 težkih in 814 lahkih telesnih poškodb. Vsega skupaj je bilo v omenjenem premožnostnem okolišju prijavljenih letos v prvih treh mesecih 14 smrtnih poškodb, 393 težkih ter 2912 lahkih ali vsega skupaj 3319 poškodb.

— Ni se prevzel. Sin predsednika Zedinjenih držav Coolidgea, Calvin, je zaposlen na plantaži nekega Dickinsona Daya, kjer veže suhe tobake liste v svežnje. Ta plantaža leži v Hattieldu v državi Massachusetts in mladi Coolidge se slednji dan tja pripelje na kolesu iz očetove hiše. Tisti dan, ko je njegov oče postal predsednik Zedinjenih držav, je prišel Calvin na delo kakor po navadi. Za deveturno delo zasluži dnevno tri in pol dolarjev. »No, mladi mož,« je povzel Day, ki je bil precej iznenaden, ko je videl prihajajočega mladeniča, »tako torej, tvoj oče je sedaj predsednik?« — »Da, gospod, že vem,« se je glasil odgovor. »Na kateri parceli bom danes delal?« je vprašal mladenič, kakor bi se ne bilo ničesar zgodilo.

— Budimpeška izumira. Kakor izkazuje statistika mesta Budimpešte, v poslednjem času stalno presega število umrlih število porodov. V aprilu se je rodilo 1460 ljudi, a v istem času jih je umrlo 2213. V notranjem mestu so bili samo 4 porodi, a 239 mrličev. Od začetka letošnjega leta je bilo v budimpeštanskem imeniku zapisanih 5486 porodov, a 7594 umrlih. Glavni vzrok obile smrtnih žetve je tuberkuloza pljuč, ki se vedno bolj širi vsled rastoče bede in pomanjkanja.

— 24 ur v boju s somi. Mornarja Cl. Staden so napadli v Indijskem oceanu somi; bil je v majhnem čolnu, 250 km od obale. Somi so hoteli čoln prevrniti in se je branil mornar celih 24 ur z nožem proti njim. Neka angleška ladja ga je vzela na krov; en som je že plaval mrtve po vodi.

Zanimivosti.

TUDI ZRTEV AVTOMOBILA.

Vse pada in izginja. Ko je prišla na Angleškem na krmilo delavska vlada, je takoj odpravila lepo, a brezpomembno službo kraljevega konjušnika. V prejšnjih časih je bila to ena od treh najodličnejših služb na kraljevem dvoru, in imenovanje za konjušnika je bila izredna čast. Konjušnik je moral biti lord in član ministrstva. Njegova plača je znašala 250 funtov na mesec. Kadar je kralj konja zajahal, je smel konjušnik konja držati. Od kar ima pa kralj avtomobile, je ta služba odveč.

RUSKA ŽENSKA IMENA.

Boljševizem je rodil kaj čudne sadove. Imena, ki jih dajejo starši otrokom, so zelo raznovrstna, samo ne taka, kakršna so bila včasih. Preobrat bo tudi v tem oziru seveda spet vse spremenil. Veliko je staršev, ki imenujejo otroke po rekah in gozdih, tako Dnjepr, Volga, Moskva. Drugi pa vzamejo imena kar iz vsakdanjega političnega življenja in se zelo čudno sliši, ko kliče mati hčerko Zveza, Občina, Marsejska itd. Lepša so že imena orientalske primesi, kakor Malo solnce ali Poljska cvetlica.

ROJI KOBILIC — PROMETNA OVIRA.

Ze v starem testamentu igrajo kobilice, ki so v ogromnih rojih zatemnile solnce, veli-

ko vlogi; pa tudi dandanes povzročajo v tropičnih krajih Afrike velike skrbi ondolnemu prebivalstvu vsled njihovega uničevanja rastlin in drevja. Celot železniški promet ovirajo in se smatrajo, kot poroča »Railway Gazette«, v Južni Afriki kot prometna ovira. V mnogostevilnih slučajih so se vsedli celi roji teh požrešnih živalic na kolesa lokomotive in akoravno jih je bilo na tisoče zmečkanih, so kljub temu povzročile, da se je vlak ustavil. Velikim zamudam osebnih, poštinih in tovarnih vlakov v Južni Afriki so skoro vedno vzrok kobilice. Uprava južnoafriških železnic je končno sklenila, da odpomore temu zlu. Vlak so opremili z thr. Diesel-lokomotivo, ki je nosila zračni kompresor. Ta kompresor je spuščal stisnjen zrak, pomešan z raztopljenimi solmi arzena. Na ta način so odpihali kobilice, njihov zarod in jajčeca pa uničili. Kakor poroča zgoraj omenjeni časopis, se je ta način uničevanja prav dobro obnesel.

OROŽJE — KITAJSKA PRIPOVEDKA.

Grd človek je brezmejno sovražil svojega prijatelja, ki je bil bogat in srečen. Ko od same zavisti in sovraštva ni mogel več spati, je šel k čarovniku in ga je prosil, naj prijatelja tako temeljito uniči, kolikor le zmore s svojimi čarovniškimi močmi.

»Spustil bom nanj svoje zle duhove in mu bodo v viharni noči zlomili vrat,« je rekel čarovnik.

»Dobro. Toda sinovi in vnuki bodo dedovali hišo in bodo ostali bogati in srečni. To torej mojega sovraštva ne more potolažiti.«

»Vzel bom ogenj iz oblakov in bom spreminil njegovo hišo v pepel.«

»Tudi to mi ni dosti. Ostali mu bodo travniki in polja. Ali nimaš nič boljše?«

»Vidim, da je tvoje sovraštvo nenasiitljivo. Vzemite tole orožje in uničite njega, njegove otroke, vnuke in pravnuke — — —«

Dal mu je trdno zavezan majhen zavojček. Nepotrebnosti se je tresel, ko ga je zlobno odvijal. V papirju je bila majhna škatlica, v škatlici pa nič drugega kakor popolnoma novo, bleščeče belo in zelo poostreno — pisno pero.

ŠVEDSKI HUMOR.

Profesor sprašuje kandidata kemijo in ga vpraša: »Ali mi lahko poveste značilne znake kafe?«

»Bela je.«

»To je sneg tudi.«

»Močno diši.«

»Druge reči še bolj močno dišijo. Pomišlite vendar malo!«

Dijak misli in misli, v curkih mu lije pot s čela; slednjič se mu posveti, in reče: »Kafra povzroča potenje.«

»Vidim, vidim,« pravi profesor.

Obleke na Obroke se debe: Meslari trg 5 O Bernatovič.

Morda ne veš,

da je Pelletier d'Oisy odletel iz Šanghaja, prišel v Peking in šel že tudi naprej proti Koreji in Japonski;

da je bil v Šanghaju zato toliko časa, ker mu je tamonjni namestnik podaril aeroplan in ker ga drugi namestnik ni pustil čez mejo, ker je bil s prvim skregan;

da se lahko 24. julija odpelješ z nemškimi parnikom »Usambara« in obiščeš tudi Spitsberge;

da bodo Angleži dvignili nemško bojno brodogve, potopljeno v zalivu Scapa Flow med Orknejskimi otoki;

da ne smeš pristopiti, če se dva pogovarjata, in prisluškovati ali vprašati, kaj obravnavata;

da prav tako ne smeš gledati drugemu čez ramo, če bere časopis ali knjigo ali če piše pismo;

da ga pa seveda še manj smeš vprašati, kaj piše;

da bodo zvišali na Nemškem državnim uradnikom plače na 80 odstot. mirovne plače, v zlati izmeri seveda;

da je angleška ekspedicija že začela plezati na Mt Everest;

da moraš ta Mt izgovoriti Mavnt in ne mont, ker je bil Everest Anglež in ne Francoz;

da bodo napravili na Angleškem velikanško radio-postajo, da bodo pritrdili anteno na 12 jaborov, visokih po 250 m, in da bo promet s te postaje obsegal vse svet;

da je bil 5. junija 1599 rojen španski slikar D. Velazquez, ki ga imajo nekateri za največjega slikarja;

da sta se 7. junija 1905 Švedska in Norveška prostovoljno razdružili in da ni bilo tistega odvečnega prerekanja, kakor beremo o njem v drugih državah, kjer pa niti za razdruženje ne gre, temveč samo za bolj prosto življenje;

da smo začeli priobčevati vsako nedeljo pregled najvažnejših športnih dogodkov vsega tedna;

da si bo šport osvojil občinstvo tudi pri nas in da moramo s tem računati, pa naj rečejo nekateri anti-športniki, kar hočejo,

Gospodarstvo.

Kaj teži naše zadrug.

(Referat dr. J. Basaja na glavni skupščini Zadrugne zveze dne 22. maja 1924.)

III.

Blagovne zadrug in tuji kapitali.

Druga najvažnejša skupina, o kateri moramo v tem referatu razpravljati, so naše blagovne zadrug: konsumi ter nabavne in prodajne zadrug. Kaj jih teži? Prvič delajo skoraj izključno s tujim kapitalom. Neznatna je običajna deležna glavnica in ravnotako neznatno je potem tudi jamstvo članov, tako da taka blagovna zadruga v bistvu ne dela več na lasten riziko in lastno odgovornost, ampak na riziko in odgovornost onega, ki ji je dal na posodo obratni kapital, to je navadno hranilnica in posojilnica.

Potreba trdnice centrale.

Druga težava blagovnih zadrug je v tem, da ne bodo poznale svoje trdnice centrale za nakup in prodajo, naprav kateri bi držale disciplino in katera bi pri njih uživala splošno zaupanje, podobno kakor je to z Zadrugno zvezo v odnosu do kreditnih zadrug. Dokler take centrale ne bodo poznale, pomeni vse naše blagovno združništvo le sporadične poskuse, ki nikoli ne bodo dali pravega uspeha. Do uspeha, vpliva in moči bo prišlo blagovno združništvo le potem centrale, kakor nam to lepo dokazuje angleško konsumarstvo s svojo velenakupovalno družbo (Wholesale Society), kakor nam dokazuje švicarsko združništvo s svojim Verband der schweizerischen Konsumgenossenschaften in s Concordio. — Nadrobna zadruga trgovina je nekonkurenčna in nepopolna, ako ne zagradi v svoje roke tudi prednosti groista. Nepopolna in odvisna tembolj, per potem ne more misliti na svoj zadnji in glavni cilj, da namreč vzame čimprej v svoje roke tudi produkcijo najvažnejših življenjskih potrebščin.

Vzgojno delo med zadrugniki.

Konsumne zadrug se morajo v boju za svoj obstanek že takoj od začetka boriti z enakim orožjem. Njim manjka osebnosti malega trgovca. Ta osebnost je v konsumnih zadrugah razdeljena med odbor in uradništvo, torej na več ljudi. Jasno pa je, da taka porazdelitev osebnosti trgovca na drobno ni v korist konsumnim zadrugam. Zato morajo gledati, da ta nedostatek po možnosti odpravijo, popolnoma odpraviti ga namreč nikoli ni mogoče. Odpravijo ga pa lahko deloma, toda le potem dolgotrajnega in naporenega vzgojnega dela med zadrugniki. Tako delo pa ne more izvrševati ne posoda zadruga, ampak le zveza zadrug s svojim širjim obzorjem, z večjimi sredstvi, z inteligentnejšimi močmi, s propagando in vzgojo v besedi in v tisku.

Zadrug in obrtni red.

Veliko težavo pomeni za naše blagovne zadrug vprašanje, ali je smatrati njih poslovanje za trgovanje v smislu obrtnega reda ali ne. Oblast se je žalibog postavila na stališče, da sme zadrugo smatrati in z njo postopati kot s zasebnim trgovcem, ako noče biti pri strani in krivična naprav trgovskemu stanu. Ker pa je vprašanje, ali je zadruga trgovina ali ne, merodajno za rešitev cele vrste drugih vprašanj, ali velja za zadrugo obrtni red ali ne, ali mora zadruga imeti obrtni list ali ne, ali more imeti zadruga vajenca ali ne, ali mora imeti zadruga izučenega poslovodjo ali ne, ali mora zadruga pripadati trgovskemu gremiju ali ne, ali mora plačevati doklade za trgovsko in obrtniško zbornico ali ne itd., zato moramo sami najprej zavzeti tu jasno stališče in iz bista in ustroja zadrug javno vsem, vsakdar in povsod povedati, da zadruga ni trgovec, v kolikor se v poslovanju omejuje samo na svoje člane. Ni namen zadrug delati dobiček, njen namen je preskrbovati članom potrebščine po čim ugodnejši ceni in izriniti nepotrebne, torej gospodarsko škodljive posrednosti. (Pri tem pomoramo pripomniti, da je to vprašanje preporno samo v Sloveniji, kjer oblast vsa leta po prevratu zavzema napram blagovnim zadrugam neprijazno stališče in jih hoče šikanirati s predpisi obrtnega reda, dočim v vsej ostali državi to vprašanje ni več preporno.)

Kot poslednjo težavo blagovnih zadrug omenjam strokovno vodstvo. Dasi zanikamo, da bi bila zadruga trgovec, vendar moramo z druge strani priznavati, da morajo tisti, ki zadrugo vodijo, imeti ne le poštenost in dobro voljo delati za skupnost, ampak imeti tudi gotovo sposobnost. Za vse blagovne zadrug velja načelo, da jim je hrbenica urejeno knjigovodstvo. Zato bodo morale vse blagovne zadrug, tudi najmanjše, imeti v svojem vodstvu strokovno izobraženo moč, ki garantira za pravilno in urejeno knjigovodstvo. Seveda taji to v sebi nove nevarnosti za odvisnost zadrug od take osebe, ki bi začutila, da ima pravzaprav zadrugo v svoji roki. V tem pogledu naj pomaga ravno zadruga šola, v kateri naj se usposobijo za strokovno vodstvo pošte- ni kmečki fantje, v kateri naj se pa tudi vsposobijo člani načelstva in nadzorstva, da bodo lahko svojega poslovodjo kontrolirali.

Mlekarke in živinorejske zadrug.

Kakor smo glede blagovnih zadrug poudarili potrebo strokovnega vodstva, tako mo-

ramo isto zahtevo postaviti glede drugih vrst zadrug. Naj omenjam v prvi vrsti živinorejske in mlekarke zadrug. Ako po vojni pri teh zadrugah nimamo tistega uspeha, kot smo ga imeli pred vojno, je vzrok temu v glavnem pomanjkanje enotnega strokovnega vodstva. Res, da so se živinorejske zadrug združile v pasemsko okrožja, toda pasemsko okrožja bodo mogla delati le, ako bodo imele na razpolago strokovnjake, ki jih bodo vodili po strokovnih načelih, ki bodo poučevali voditelje zadrug in ki bodo dajali pobudo, zlasti pa sodelovali pri tečajih. Isto velja tudi za mlekarke zadrug, pri katerih je poleg strokovnega vodstva potrebno tudi enotno komercialno vodstvo, zlasti kar se tiče izvoza mleka in mlečnih izdelkov. Zato bomo morali v bodočnosti misliti, da vsem živinorejskim zadrugam ustvarimo njihovo strokovno centralo in vsem mlekar- skim zadrugam lastno zvezo.

Isto potrebo strokovnega vodstva in strokovnega združanja vidimo tudi pri vseh drugih vrstah zadrug: pri kmetijskih strojnih in pri elektro-strojnih zadrugah, pri vinarskih in kletarskih zadrugah, pri obrtnih zadrugah itd. Povsod, kjer hočemo, da zadrug za posamezne panoge gospodarstva res vodijo do večjega gospodarskega uspeha, ne pa da samo vegetirajo ali pa s svojim uspehom nosijo koristi samo posameznikom in pa kjer nečemo, da so zadrug glede uspeha popolnoma odvisne od agilnosti in iniciativnosti posameznih oseb, moramo delati na njih združitev v strokovno zvezo s strokovnim vodstvom, katero bo ne le zadrug vodilo do večjega uspeha, ampak dejansko vse zadrug indirektno sililo k delavnosti, k izvrševanju svojega cilja.

Izobrazba in organizacija.

H koncu! Opozoril sem kratko na težave, ki jih ima združništvo na splošno, zlasti v sled neenotnih zakonov in predpisov in v sled neenotnega in mnogokrat združništvo celo neprijaznega postopanja oblastev. Opozoril sem posebej še na težave, ki jih imajo kreditne in blagovne zadrug. V veliki meri so sredstva za odpravo v nas samih. Omenjam naj le dve temeljni sredstvi, to sta izobrazba in jedinstvo organizacije. Zdrugištvu, pravemu in čistemu, je izobrazba širokih ljudskih slojev sredstvo in cilj. Le izobraženo ljudstvo bo imelo potrebno dalekovidnost, da gre preko momentane malenkostne osebne koristi za večji, trajnejši, skupni koristni družbe, stanu, občine itd. Le izobraženo ljudstvo se bo zavedalo, da more svoje stanovske gospodarske interese in zahteve napraviti državi in napraviti drugim gospodarskim krogom uveljaviti z enotnim nastopom, s skupnostjo. Ako danes kapitalistično gospodarstvo, zlasti banke, industrija in trgovina znajo uveljaviti povsod svoje zahteve in braniti svoje interese, je to le radi tega, ker znajo ceniti moč teh dveh faktorjev: izobrazbe in organizacije.

Tudi združništvo bo moglo močno in kljubujoč vsem zaprekom korakati k svojemu cilju le, ako bo vedno znalo prav ceniti temeljna pogoja svojega uspeha: izobrazbo in jedinstvo. In kakor je gospod ravatelj zaključil načelstveno poročilo, zaključujem jaz svoj referat z geslom: »Disciplina in edinstvo nad vse!«

Naša lesna trgovina.

Včeraj dopoldne se je vršil v prostorih ljubljanske trgovske in obrtne zbornice sestanek interesentov lesne trgovine in industrije v Sloveniji. Sestanek je sklical trgovska in obrtna zbornica na inicijativo tajništva ljubljanske borze, kjer bo zavzemala ravno lesna trgovina odlično mesto.

Namen včerajšnjega sestanka je bil, da se določijo borzne uzance za lesno trgovino. Kot prva podlaga za razpravo o tem za lesno trgovino vevaležnem predmetu naj bi služil načrt, ki ga je izdelalo tajništvo ljubljanske borze in ga tudi razposlalo številnim lesnim interesentom v presojo. Žalibog pa zadeva med prizadetimi krogi ni našla pravega odmeva, recimo, iz nam neznanih vzrokov. Upravičeno pa je upanje, da bodo naši lesni interesenti važnosti te zadeve posvetili vsaj za bodočnost več brige in pazljivosti. Lastne uzance za lesno trgovino na domači borzi so namreč jako važen korak do naše osamosvojitve v naši glavni gospodarski panogi.

Sestanek je vodil mirno in spretno tajnik trgovske in obrtne zbornice g. dr. Pless. Navzočih je bilo sicer lepo število interesentov, pogrešali pa smo žalibog še razna znana imena lesne trgovine. Kljub temu pa je tekel razgovor jako lepo in zanimivo.

Tajnik trgovske in obrtne zbornice gosp. dr. Pless je po kratkem pozdravu naglašal veliko važnost kolikor mogoče precizno izdelanih borznih uzanc. Mi v Jugoslaviji takih uzanc še nimamo in od tajništva ljubljanske borze predloženi načrt je prvi elaborat te vrste v Jugoslaviji. Načrt se naslanja na uzance tržaške, reške beneške in genovske borze. Popoln ta načrt seveda ni, a ravno zato se je trgovska zbornica jako rada odzvala oo-

zivu, da skliče za presojo tega načrta poseben anketo.

Po mnenju trgovske zbornice je osnutek dober. Žalibog pa za zadevo ravno med največjimi interesenti ni zavladalo pravo zanimanje. Zato pa je zasluga borznega tajništva toliko večja, da se je samo z vso vneto lotilo težkega dela in izdelalo vsaj za začetek jako dober načrt.

Kako težavno je to delo, nam dokazuje tržaška borza, kjer stare uzance že okoli dve leti predelujejo, pa še niso gotovi s delom. Govornik prosi končno vse interese, da z vso vneto sodelujejo na končni redakciji tako važnih določil.

Tajnik ljubljanske borze g. dr. Dobrila izvaja, da je bil namen borze začeti s delom že v najkrajšem času, toda razne ovire so takojšnji začetek poslovanja preprečile. Glavna stvar je borzno razsodišče, to pa še ni potrjeno. Takoj po njegovi potrditvi pa začne borza uradno poslovati.

Vevalež del borzne trgovine pa bo trgovina z lesom, za kar je pa treba točno določiti borzne uzance. Priznava, da je predloženi načrt v tej ali oni točki pomanjkljiv, toda to vas ne sme ovirati. Mi moramo začeti. V naši državi nikjer ni lesne borze in zato se že danes interese iz Sarajeva, Zagreba itd. obračajo na Ljubljano in čakajo naše pomoči. Od slovenskih lesnih interesentov pa je v prvi vrsti odvisno, da ustvarimo prvo podlago.

Borzna trgovina z lesom pa nima samo namena, da ustvari enotno poslovanje v lesni trgovini v naši državi, ampak da nas pripelje tudi izven naših mej. Zato bo treba upoštevati pri izdelovanju uzanc domače in tuje interese. Mi trgujemo danes večinoma z Italijo, treba pa bo gledati, da pridemo sčasoma sami tudi na Sredozemsko morje. Takrat se bo v naši lesni trgovini seveda mnogo spremenilo in stvar interesentov bo, da sami pravočasno nasvetujejo potrebne izpremembe v naših borznih uzansah. Danes pa je treba pričeti.

Tajnik Zveze slovenskih industrijcev g. dr. Gorup omenja, da so češki lesni interesenti na svojem sestanku v Bratislavi tudi predlagali unifikacijo borznih uzanc vseh onih držav, ki prihajajo za lesno trgovino najbolj v poštev, toda ta namera se ni posrečila. Takrat se je pokazalo, da odločata v svetovni lesni trgovini Anglija in Nizozemska. Mi pa, ki smo zaenkrat še najbolj navezani na Italijo, se moramo prilagoditi Trstu. Najti pravo srednjo pot med tolikimi interesi je težavno. Zato predlaga govornik, naj se izvoli poseben ožji odbor, ki se bo z našimi uzansami temeljito pečal. V ta odbor naj se izvolijo zastopniki vseh vpoštev prihajajočih interesnih skupin.

Dr. Rekar povdarja, da je treba predvsem zediniti se o principu, na katerem naj sloni vsa zgradba. Mi moramo vedeti: Ali naj upoštevajo naše borzne uzance predvsem le naše domače potrebe, ali pa naj se ozirajo tudi na tuje interese? Govornik je mnenja, da se tuji interesenti pač ne bodo hoteli ozirati na naše uzance, ampak bodo vztrajali na svojih, in zato predlaga, naj se ljubljanska borza ozira predvsem na naše lastne potrebe.

G. Cvenkelj pojasnjuje, da se predloženi načrt ozira ne samo na naše domače potrebe, ampak upošteva v polni meri tudi angleške, francoske in italijanske uzance. Mi bomo svoje uzance seveda vedno izpreminjali, ker se bo spreminjala tudi trgovina. Govornik dvomi, da bi se dale napraviti prikladne uzance samo za domači trg. On predlaga, da se ta načrt razmnoži in vpošlje vsem interesentom znova na presojo, ker mora na žalost ugotoviti, da ravno največji interesenti niso navzoči.

Temu predlogu in predlogu tajnika Zveze industrijcev g. Gorupa se pridružuje tudi ravnatelj g. Križnič iz Maribora, ki obenem opozarja na razne nedostatke, ki so se pojavili v novem času v lesni trgovini v Sloveniji. Naloga borzne trgovine bo med drugim tudi, da z nereelnimi elementi obračuna.

Pri tej priliki so omenjali razni gospodje zelo čudne manipulacije slovenskih in laških trgovcev, ki bi jih bilo treba čimprej temeljito odpraviti.

Po tem intermezzu ugotavlja tajnik ljubljanske borze g. dr. Dobrila, da se vidi, da mnogim manjka zaupanje v našo lastno moč in vera v možnost naše gospodarske osamosvojitve. Če pa nimamo sami v sebe zaupanja, bomo večni gospodarski sužnji. Mi moramo s delom enkrat začet, in če imajo drugod lahko svoje uzance, zakaj jih ne bi imeli mi? Govornik se končno pridružuje predlogu tajnika Zveze slov. industrijcev g. Gorupa, da se izvoli poseben ožji odbor, ki naj to vprašanje preštudira in reši.

Tajnik trgovske zbornice g. Pless ugotovi končno, da sta stavljeni dva konkretna predloga: Izvoli naj se poseben ožji odbor, in pa, naj se določi najprej princip, na podlagi katerega naj bodo naše uzance izdelane. Oba predloga pa se dasta združiti, ker se bo odbor lahko pečal tudi z osnovnim vprašanjem.

S tako formuliranim predlogom so se strinjali vsi udeležniki sestanka in določili, naj se izvolijo v ta odbor: zastopniki borze, Trgovske zbornice, Zveze industrijcev, Zveze trgovskih gremijev, Zveze obrtnih zadrug, Šumske direkcije in Šumarskega združenja ter gg.: Ernest Hieng, Josip Lenarčič, dr. Rekar, svetnik Göderer, Vinko Hainrihar, Jože Kobi.

ravnatelj Križnič, Fran Žagar, F. Staroveški, J. Javornik, Ivan Zupan, P. Lovšin, Hinko Vriško in dva zastopnika iz Slavonije.

Po kratkih zahvalnih besedah gosp. dr. Plessa vsem udeležencem za njihov trud so se zborovalci razšli v zavesti, da je prvi začetek narejen in da je treba začeto delo le krepko nagaljevati v vsestransko korist.

Lesni trg.

Popraševanje po našem stavbnem lesu s strani Italije je v zadnjem času izredno živahno. Prevladuje še vedno zanimanje za stavbni material slabše vrste kakor: podmerne deske debelin 18, 24 in 28 mm ter širin od 10 do 16 cm ter blago III. vrste debelin 18, 24, 28, 38 in 48 mm. Zadnje dni je zabeležiti tudi živahne kupčije v tesanem lesu ter surovih hrastovih frizah, na drugi strani se je pa zanimanje za bukovni rezani les precej poleglo, ker smo že prekoračili sezono.

Cene so se bile v zadnjem času nekoliko popravile, kar je bilo iz splošno narodnega gospodarskega stališča le pozdraviti, toda na žalost so se našli zopet kvaražugoni, ki so jeli prodajati blago po vsaki ceni in na ta način ne samo zastavili pot vsakemu porastu, nego celo pritisnili cene znatno navzdol.

Italijanski kupci in prekupčevalci, ki so v zadnjem času naravnost preplavili naše kraje, se niso vstrašili nobenega napora, da pridejo v direktni stik z najmanjšim producentom, ki je običajno o stanju lesnega trga, sploh o cenah zelo slabo informiran in so imeli radi tega prav lahko delo. Na vsak način bi bilo želeli, da se ljudje, ki s težkim trudom producirajo letno nekoliko vagonov lesa, malo bolj zanimajo za cene, da zamorejo vsaj tisto malo dobro prodati. Temu namenu naj služijo naša poročila o lesnem trgu, ki bodo izhajala zanaprej ob sobotah.

Ljubljanski borzo čaka tozadevno ogromno delo in edino od nje pričakujemo, da napravi red in vsmeri našo lesno kupčijo na prava pota.

Akoravno je bila tendenca čvrsta in je bilo pričakovati do konca meseca junija še porasta v cenah, so kriva ravno zgoraj navedena dejstva, da temu ni tako in da so v nasprotju k temu cene napram prejšnjemu tednu nazadovale.

Cene pro 1 kub. meter freeo vagon Postojna v italijanskih lirah so bile v zadnjem tednu prilično naslednje.

jelove deske od 18 do 60 mm I. II. 220 do 225, jelove deske od 18 do 60 mm I. II. III. 185 do 200, jelove deske od 18 do 60 mm III. 160 do 175, podmerne deske od 10 do 16 cm široke 155 do 165, jelovi remeljni (moral) 220 do 225, tesani les monte 115 do 120, sortiran tesni les 120 do 130, testoni 180 do 195, plohi, bukovni neparjeni I. II. 250 do 260, parjeni bukovni plohi I. 370 do 390, hrastove frize I. II. 360 do 400.

g Manufakturni trg. Na manufakturnem tržišču se že dalj časa občuti precej slaba kupčija. Povpraševanje po blagu se v sled pomanjkanja gotovine vedno bolj zmanjšuje. — Dasi so nabavne cene manufakture še precej stalne, vendar se po trgovinah opaža, da se trgovci močno trudijo, v marsikaterih vrstah blaga cene zniževati in se zadovoljujejo z manjšim dobičkom, da se izognejo zastoji ter pozneje event. večji škodi. Na debelo se prodaja sledeče: Bela kotenina Madapolam Din 15, angl. platno »Ljubljana« 17 do 18, angl. šifon 16, Madapolam Fortuna 14.50, češki cefir boljše vrste 25 do 35, cefir B. Spiegler 34 do 38, cefir Rigato 16, oksforti 17 do 21, tiskovina Enderlin 18 do 22, »Carla« 19, Pol-delen Cosmanos 19 do 22, prima 24 do 28, hlačevina boljše 50 do 85, druga vrsta 32 do 49.

g Stari »kovači« z 10. jun. neveljavni. Stari »kovači«, na katerih je bila označba 10 Din ali 40 kron, so veljavni samo do 10. junija t. l. In sicer jih do tega dne zamenjuje edinole Narodna banka v Belgradu, kamor se lahko pošljejo v zapečatenem pismu.

g Poštnočekovni promet. L. 1919. je znašal poštnočekovni promet 929 milijonov Din, L. 1920. 2633 milijonov, L. 1921. 7977 milijonov, L. 1922. 17.267 milijonov, L. 1923. 26.400 milijonov. V januarju letos je promet dosegel 2168 milijonov, v februarju 2045 in v marcu 2162 milijonov dinarjev. Saldo čekovnih izplačil in vplačil je dosegel koncem leta 1919. 19 milijonov, koncem L. 1920. 51 milijonov, L. 1921. 201 milijon, L. 1922. 226 milijonov, L. 1923. 242 milijonov dinarjev. Število čekovnih računov je bilo 31. decembra 1918 1887, 31. dec. 1919 3546, 31. dec. 1920 5079, 31. dec. 1921 7040, 31. dec. 1922 8294, 31. dec. 1923 9985. Kako je bilo v letu 1924., povedo navedene številke, ki veljajo za konec dotičnega meseca: januarja 10.162 računov, februarja 10.227 in marca 10.360 računov. — O poštnočekovnem prometu ljubljanske direkcije v mesecu marcu imamo sledeče podatke: število računov 31. marca 3802 (v oklepaju stanje 29. februarja 3794), stanje vlog 31. marca 44 milijonov z 27.730 Din (82 mil. 727.257 Din). — Vplačil se je izvršilo tekom meseca marca za 278 milijonov 82.331 Din, izplačil pa za 316 milijonov 53.858 Din.

g Vpisi v zadrugi register. Ekonomska Oriuna, osrednja r. z. z o. z. v Ljubljani. Načelnik ing. Matej Kosmač.

g Vpisi v trgovinski register. Vpisale so se v trgovinski register: Zadruga gospodar-

ska banka, podružnica v Celju; Jugoslovanska električna delniška družba Brown Boveri, podružnica Ljubljana (reprezentant Rudolf Stebi); Tekstilbazar, družba z o. z. v Ljubljani (poslovodja Karel Vokač); trgovina s špecerijskim blagom Vinter & Zupan, Ljubljana; Šamotna tovarna, družba z o. z. v Storah.

g Občni zbori. »Slavija«, jugosl. zavarovalna banka v Ljubljani, 11. junija; Sirojlna lesna in kemična industrija, d. d., na Polzeli, 12. junija 1924; Trboveljska premogokopna družba dne 12. junija na Dunaju.

g Znižanje diskontne obrestne mere v Českoslovaški. Bančni urad českoslovaškega finančnega ministristva je znižal z dnem 28. maja obrestno mero za eskontiranje menic in

vrednostnih papirjev od 6½ na 6%. Obrestne postavke za lombardna posojila ostanejo neizpremenjene. — Potem ko se je eskomptna obrestna mera 28. januarja letos znižala od 5½ in 5% in lombardna obrestna mera od 7½ do 8 na 7 do 7½, je bil bančni urad prisiljen, 10. marca v zaščito valute zvišati eskontno obrestno mero za poldrug odstotek, lombardno pa 1 odstotek zvišati. Ker so se pa razmere izboljšale, je bančni urad sedaj znižal diskontno obrestno mero za pol odstotka.

g Trgovska pogajanja z Avstrijo. Iz Belgrade poročajo, da je trgovski minister imenoval komisijo v svrhu pogajanj za sklenitev trgovske pogodbe z Avstrijo, ki se bodo začela začetkom junija na Dunaju.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Svantovit in Svarožič, Rujana in Retra.

Eno najzanimivejših, pa tudi najbolj zapletenih poglavljev iz starejše slovanske zgodovine, ki je označeno z zgoraj navedenimi štirimi imeni, se je v zadnjih letih vsaj deloma in na zanimiv način pojasnilo. K. Schuchardt, ravnatelj prehistorijskega muzeja v Berlinu, ki se je v zadnjih letih posebno zanimal za nekatera sporna vprašanja slovanske arheologije in zgodovine, je osredotočil to svoje zanimanje na dva problema: 1. ali je mogoče dognati lego slavnega svetišča Svantovitovega v Arkoni, na otoku Rujan, in 2. ali se da dognati, kje je stala nič manj slavna Retra, versko središče Ljutičev s slavnim oraklom boga Svarožiča-Radgosta. V ta namen je organiziral obširna izkopavanja na — sicer nespornem — kraju, kjer je po tradiciji stalo Svantovitovo svetišče, kakor tudi na mestu, kjer je bilo po njegovem treba iskati Retro. Rezultate teh svojih izkopavanj je podal v dveh predavanjih na sejah berlinske akademije in jih je tudi priobčil v njenih publikacijah. Znani slovanski arheolog, profesor praške univerze L. Niederle, je o teh Schuchardtovih spisih v najnovejši številki praškega slavističnega lista »Slavica« napisal svoje kritične opazke.

Kar se tiče prvega vprašanja, pravi Niederle, je Schuchardt imel delo olajšano s tem, da je bil kraj, kjer je nekaj stala Arkona in v njej Svantovitovo svetišče, vsem obiskovalcem Rujane dobro znan, in da torej ni bilo treba drugega ko prekopati ves polotok arkonskega gradišča, ki ni bilo veliko in ki je s še danes vidnim okopom ločeno od ostale zemlje. Res je v letu 1922 dosegel uspeh, ki ga je pričakoval. Našli so se temelji samostojne stavbe kvadratičnega tlorisa s stranico 20 m; ta stavba je bila Svantovitovo svetišče, ker so se v sredi temelja našli sledovi četrterih stebrov in med njimi poseben temelj, sestavljen iz velikih kamenov, ki ni mogel biti drugega ko podstavek za kip Svantovita, znan iz zgodovine. Čelega temelja stavbe ni bilo mogoče odkriti, ker je del zemlje, na kateri je stala, že izpodjedlo in odkrulo morje; ostalo pa je dovolj, da se je lahko dobila popolna in pravilna podoba.

Ta uspeh je podžgal Schuchardta, da je šel iskati Svarožičovo Retro. Ta problem zanimala zgodovinarje že od l. 1519.; kako zamotan je, se vidi na tem, da se išče Retra v kakih 20 krajih na Meklenburškem. Kriva so tega zgodovinska poročila, ki jih podajajo o Retri Dietmar iz Merseburga, Adam iz Bremena in Helmold in ki si v marsičem nasprotujejo. Različno se opisuje lega Retre, različen je opis mesta in svetišča samega, tudi v imenih se kažejo precejšnja nasprotja. Tako pravi n. pr. Dietmar, da je b o g u ime Svarožič, mestu pa Riedigost, Adam pa poroča, da se je tam čiščeni bog imenoval Redigast, mesto pa Retra. Schuchardt je sledil splošnemu mnenju, ki jemlje Dietmarovo poročilo kot najstarejše in najbolj verjetno in je začel iskati staro slovansko Retro na bregu Lucinskega jezera. Res je našel temelje gradišča, obdanega z okopom, s tremi vratmi, nad katerimi so dvigali trije stolpi in v sredi tega gradišča je našel iz prodca nasipan širikoten, kakih 15—20 metrov širok temelj, v katerem se mu je odkril temelj svetišča Svarožiča, imenovanega tudi Radegasta. To odkritje v letu 1922 in 1923 je njegovo hipotezo iz prejšnjih let spremenilo v trdno prepričanje.

Tako daleč mu Niederle ne sledi, dasi sicer v polnem obsegu priznava pomembnost njegovega odkritja. Odkrito gradišče si sicer v marsičem strinja z Dietmarjevim opisom, vendar pa Adamovega opisa ne smemo zavrniti kot manj zanesljivega in manj vernega. Adamov opis ima mnogo podobnosti, ki jih ne moremo označiti samo kot njegove lastne izmišljotine; še ko je Adam živel, je bila Retra kot versko središče in glavni orakel tamšnjih Slovanov daleč okoli znana, kar Adam sam izrečno pravi. In ravno v zadnjih letih Adamovega življenja je igrala Retra važno vlogo v bojih slovanskih Ljutičev z Nemci. Ko jo je l. 1068. porušil škof Rurkhardt in se je zmagonosno na Svarožičevem konju vračal v Halberstadt, se je glas o Retri raznesel pač po celim Polabju enako kakor dve leti prej, ko so v svetišču v Retri Ljutiči Svarožiču žrtvovali glavo škofa Janeza iz Marienburga. Sicer se ne ve, ali je Adam ob teh dogodkih še živel, toda znani so morali biti Helmoldu, ki

je v svojem poročilu odvisen od Adama in ki je Adamove podatke lahko kontroliral.

Tudi sicer je Niederle precej skeptičen, ker ga ne zadovoljujejo arheološki izsledki. Temelj za temelj v Schuchardtovu Retri ni tako brezdvomen kakor je na Rujan, tudi nasprotuje bornost arheoloških najdb velikemu slovesu svetišča, ki je na vsak način moralo biti bogato. Vprašanje je na vse zadnje tudi, ali opisujeta Dietmar in Adam isto svetišče, saj pravi Dietmar sam, da ima po onih krajih vsaka pokrajina svoje svetišče. Zoper Dietmara, na katerega se Schuchardt sklicuje, pa govori dejstvo, da je našel Schuchardt v fasadi samo ostanke enih vrat, Dietmar pa govori o dvojih. Svojo sklepno sodbo formulira Niederle na ta način, da ne odklanja a priori Schuchardtovega odkritja, samo da je nasproti njemu v precejšnji meri skeptičen.

Poseben odstavek je posvetil Niederle zagonetni zamenjavi imen mesta in boga pri Dietmarju in Adamu. Na podlagi tega je energični Brückner Radigosta sploh črtal iz slovanske mitologije in pokazal Niederle za to, da je v svojo slovansko mitologijo sprejel »Svarožiča s priimkom Redigosta«. Ravno tako misli Brückner, da si je Adam ime kraja Retra kratkomalo izmislil. Niederle pravi, da sledi Dietmaru glede imena kraja, ki je nastalo na ta način, da so Ljutiči svojega Svarožiča imenovali Radigosta, kar je v ustih nemških poročevalcev postalo počasi nekako krajevno ime. Retra sama je bilo kot versko središče daleč naokoli tako znana, da si Adamu pač ni bilo treba izmišljovati zanjo kakega posebnega imena. Razliak med obliko »Retra« in »Redigost« izhaja iz dejstva, da so nam ta slovanska imena sporočena v oblikah, ki so jih nemški poročevalci težavno z ušesi zajeli in še težavneje zapisali. Eksistenco Retre pa dokazujejo tudi še drugi od Adama neodvisni anali, ki poročajo o njenem porušenju; v njih se imenuje »Rheda«.

R. Stojec:

Flavta.

V zadnjem času smo imeli v Ljubljani dvakrat priliko slišati koncerte na flavto ob spremljevanju klavirja odnosno kvarteta, oziroma brez spremljevanja. Bilo je to enkrat na mladinskem predavanju dne 27. aprila in drugič na koncertu francoskega kvinteta dne 29. aprila t. l. Nimam namena podati kritiko o teh nastopih, hočem pa spomniti na posebnost tega instrumenta, ki je eden najnežnejših, kar jih danes poznamo.

Njen obseg je od h do c', pri čemur je omeniti, da se ais, h in c' le redko rabijo, ker jih ni vedno mogoče podati z absolutno sigurnostjo in čistoto. Tudi h, c' in cis' se izogiblje zlasti v hitrejših pasajah, ker so potrebni prijemi dokaj nerodni. V vsem ostalem obsegu — o tem nas je prepričal Francoz Reue Le Roy — more biti flavta nežna, sladka, elegična, zna pa biti tudi izrazita, skratka se more na tem instrumentu podajati vse njanse človeškega razpoloženja od jeze tja do superlativa srčne miline. Seveda je v vsem tem obsegu neporabljiva tako v »forte« — kot »pianissimo« — mestih. Gibčna in urna je kot vijolina, da mestoma še urnejša od nje, tako da ji je enakovredna vrstnica v orkestru.

Kako nam je igral n. pr. Francoz Reue Le Roy! Tega igranja bi se ne dalo reproducirati na vijolini z istim čutom, z isto mnogobarnostjo v izražanju. V tem pogledu pač prekaša flavta vijolino, kar je pa končno kot pri vsakem drugem instrumentu odvisno od dobrote instrumenta in od dobrote igralca.

Reue Le Roy je imel srebrni instrument. Lep je bil za oko, toda po glasu boljši bi bil lesen instrument, kajti lesa le ne nadomesti niti najfinejša niti najdragocenejša kovina.

Flavta je pri nas zelo nepoznan instrument in smelo trdim, da še vsi glasbeniki, ki bi morali poznati vsak instrument po vseh svojstvih, ne poznajo flavte. Tako n. pr. je bila kritika flavte v »Slov. Narod« od 20. aprila t. l. popolnoma zgrešena. Orisal je pač flavto, predno jo je slišal.

K temu seveda pripomore dejstvo, da so dobri flavtisti silno redki. Neopravičeno se smatra flavto nekako kot instrument druge vrste. Temu pa ni tako! Flavta ima povsod vodilna mesta, kot n. pr. vijolina in ne zaostaja za njo nikjer, nasprotno jo, kot je zgoraj omenjeno, še celo prekaša v možnosti izražanja čustev. Zato bi bilo le želeči, da bi se današnja mladina posvetila poleg drugih orkestralnih instrumentov tudi flavti, da bi bili tudi

naši domačini dobri orkestralni glasbeniki oziroma še celo solisti in da bi se ne bilo treba tozadevno oslanjati edino na tuje, čeprav po večini bratske narode. K temu bi pripomogle večkratne slične prireditve, kot so bile one »Glasbene Matice« in francoskega instituta in pa mladinska predavanja gospoda prof. Jeraja, ki so po mojem mnenju ravno v pogledu vzgoje glasbenikov in še posebej v pogledu duševne vzgoje mladine neprecenljive vrednosti.

***

pr Spored IV. koncerta jugoslovanske komorne glasbe, ki se vrši v ponedeljek, dne 2. junija ob 8 zvečer v Filharmonični dvorani. Stevo Hristič: Lastavica; Kosta Manojlovič: Moja draga; Miloje Milojevič: a) Zanosni čas, b) Japan. Poje g. Julij Betetto. Stevo Hristič: November; Kosta Manojlovič: Tužna pjesma; Stevo Hristič: Moma na pendžeru (narodna); Miloje Milojevič: Zvona. Poje gđ. Milica Prica. Miloje Milojevič: Quatre morceaux, pour Piano op. 23, igra na klavirju g. prof. Janko Ravnik. Peter Konjevič: Aman djevojka; Miloje Milojevič: Herceg, uspavan-ka; Peter Konjevič: a) Dude, mori, Dude, b) Povala je Jela, narodne pesmi, poje gđ. Milica Prica. Peter Konjevič: a) Sunce bi sjalo, b) Of, aman, aman, c) Kaloper Pero, d) Devet godina, d) Ruse kose. Narodne pesmi poje g. Julij Betetto. Sedeži so razprodani v abonmaju, stojišča pa se dobe v Matični knjižarni. Istotam se dobi podrobni spored z besedilom.

pr Razstava. Kakor smo zvedeli, bosta sredi junija otvorila svojo razstavo v umetniškem paviljonu akad. slikar Franjo Sterle, vodja umetniške šole »Probudac«, in akad. kipar profesor Al. Repič. Razstavo bodo tvorile slike-portreti in dela iz plastike, na kar že danes opozarjamo našo umetnost ljubeče občinstvo.

pr Marija Kmetova v češčini. Znani prevajalec iz slovenščine dr. Bohuš Vybiral je prevedel knjigo Marije Kmetove: »Helenac« v češki jezik. Knjigo je založil J. F. Buček v Prostějove.

pr Zagrebška opera v Dalmaciji. Te dni gostuje v Dalmaciji zagrebška opera. Na programu so »Prodana nevesta«, »Carmen«, »Rigoletto«, »Bohemec«, »Tosca«, »Madame Butterfly« in baleti. Dalmatinska publika je nad izvajanjem navdušena.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Nedelja, 1. junij: »Paglavka«. Izven.
Ponedeljek, 2. junija: »Kamela skozi uho šivanke«. Red F.
Torek 3. junij: Ob 3 popoldne: »Mogočni prstanc«. Mladinska predstava za mladino šol kranjskega šolskega okoliša. Izven.
Sreda 4. junij: »Izgubljene duše«. Red A.

OPERA.

Nedelja 1. junij: »Manon Lescaut«. Ljudska predstava pri znanih cenah. Izven.
Ponedeljek 2. junij: Akademija ljubljanskega sokolstva na korist ruskega sokolskega društva. Izven.
Torek 3. junij: »Carjeva nevesta«. Red B.
Sreda 4. junij: »Manon Lescaut«. Red D.

Nedelja v Narodnem gledališču. V operi se poje Puccinijeva »Manon Lescaut« in sicer kot ljudska operna predstava pri znanih cenah. Začetek ob pol 8 zvečer. — Drama vprižori ob 8 zvečer vlezabavno francosko veseligr »Paglavka«, ki je pri premijeri popolnoma uspeša.

Misijoni.

Gospodje duhovniki! V imenu 30 milijonov poganov, kolikor jih vsako leto umrje brez krsta, v imenu Gospodovem, ki je naročil: Pojdite in učite vse narode! in v imenu vaše ljubezni do vernikov, ki bodo vero tem bolj ljubili, čim več bodo zanjo storili, vam kliče: Vpeljajte in pospešujte Družbo za širjenje vere! To je najstarejša, pa tudi najmodernejša, največja, pa tudi najširokopoteznejša misijonska družba! Je najbolj katoliška, ker združuje vse narode in sloje v podporo vseh misijonov; je člen cerkvenega organizma samega; dela tudi iz laikov apostole; budi plemenito tekmo z organizacijo skupin; ima srečen nabiralni način, ki od posameznika malo zahteva, pa rodi velike uspehe! Zato hoče sveti oče in naročajo škofje, naj se vpelejo po vseh župnijah sveta! — Škofijsko vodstvo v Ljubljani je ta teden razposlalo vsem župnijam Družbene tiskovine (knjižnico, letak, sprejemnice, položnice), ki vam bodo dale dosti pojasnila o Družbi za širjenje vere. Če boste teh tiskovin še rabili, nam sporočite; zlasti sprejemnice bo brzkome primanjkovalo. Prosimo pa kar najlepše: Začnite takoj z organiziranjem, da bomo v počitnicah na prvem jugoslovanskem misijonskem tečaju imeli kaj pokazati! Gospodje, ki ste pri verskih ali prosvetnih družbah, se za pooblastilo obrnite na svojega župnika, ki sme po pravih pooblastitih vsakogar, da bodo vaši člani takoj, ko jih vpišete, deležni odpustkov! — Družba za razširjenje vere, Ljubljana, Pred škofijo 12.

»STENICOL«

Najboljše sredstvo proti stenicam. — Glavna zaloga: A. KANC, Ljubljana.

Iz katoliškega sveta.

KATOLIČANSTVO NA JAPONSKEM.

Japonska se počasi dviga iz razvalin, ki jih je napravil strahoviti potres, in tudi katoliške cerkve, misijoni in šole se že popravljajo.

Eden najvažnejših misijonov na Japonskem spada h kongregaciji oo. Marijonistov. Ze pred 38. leti se je P. Heinrich, Francoz rod iz Alzacije, nastanil na Japonskem. Tu je ustanovil štiri francoske srednje šole, iz katerih so izšli profesorji, ki danes učijo na univerzi v Tokiju, v visoki plemiški šoli in v višji vojaški akademiji.

P. Heinrich pa ni samo razširjal katoliške vere, temveč tudi francosko civilizacijo in znanost in je bil za to ponovno odlikovan.

Nekaj minut je zadoستoval koncem prošlega poletja, da sta postale »Jutranja zvezda« v Tokiju in šola v Yokahami kup razvalin. Francoska vlada je poslala pomoč in v malo belgijsko mesto Nivelles, kjer se nahajajo predniki francoskih oo. Marijonistov, so začeli prihajati darovi od vseh strani. Vsak mesec objavlja njih list »Marijin Apostol« (»L'Apostrophe de Marie, Nivelles, Boulevard des Archers«) nove darove iz vseh strani sveta.

Ko se je na Japonskem zvedelo, da so bili šolski zavodi »Jutranje zvezde« uničeni, so se kljub splošni narodni nesreči začeli zbirati darovi posebej za ta zavod in japonski letak je pisal, da bi bila za tokijske otroke težka škoda, če bi ta šola prenehala. Na tem letaku so bili med drugimi podpisani trije mikadovi ministri, trije vseučiliški profesorji in več visokih osebnosti iz političnih, pisateljskih, vojaških in finančnih krogov. Tako se zavzemajo na Japonskem za kulturno delo francoskih duhovnikov.

Če primerjamo današnje razmere z nekdanjimi, opazimo naravnost velikansko razliko. Pred osemdesetimi leti katoliški misijonar ni imel pravice stopiti na japonska tla. Danes, ko se na Japonskem cesar spet začenja po božje častiti, morajo katoliški duhovniki najti, tako kot se je to zgodilo pred petnajstimi stoletji v Bizancu, prilagoditev, ki dopušča vernikom izvrševati brez malikovalstva državljanske formalitete tega bogočastja.

Niti nekdane prepovedi, niti sedanje težkoče niso ovirale teh Japoncev, da so javno manifestirali za katoliške šolske zavode.

Le počasi se dvigajo ti zavodi iz potresnih razvalin: odprti so že srednješolski razredi za 625 dijakov in ljudskošolski razredi za 552 učencev, in vsi ti se vzgajajo izključno v francoskem jeziku. Treba bo pa še več kot 300.000 yenov, da se upostavi ves zavod.

In vse to velikansko kulturno delo je začetel en francoski pater, ki je prišel iz Alzacije, zasedene od Nemcev. Tako je takrat uropani del domovine pomagal razširiti kulturo in vero v daljni tujini.

Učiteljski vestnik.

Pedagoško socialni tečaj v Celju. Osrednji odbor Šolskove zveze je sklenil prirediti v dneh 3., 4. in 5. julija t. l. pedag. socialni tečaj v Celju. Zamišljen je tako, da bi se vsako dopoldne vršila predavanja, popoldne pa bi imeli poučne izlete v okolico. Dne 5. julija bi imeli tudi občni zbor »Sl. zveze«. Da pa more osrednji odbor pričeti s pripravami za tečaj, je nujno potrebno, da se oni, ki se nameravajo udeležiti tečaja, takoj prijavijo predsedniku »Šolskove zveze«, t. j. Ivanu Štruklju, nadučitelju na Viču. Vse podružnice »Sl. zveze«, ki bodo imele svoja zborovanja začetkom junija, opozarjamo, da se razgovore tudi na svojih zborovanjih ter naj delajo na to, da bodo vsaka podružnica častno zastopala na pedag. socialnem tečaju.

Nova najdišča platine.

V južnoafriškem Transvaalu je odkril rudar Adolf Erasmus velike zaloge platine. Kopal je na prostoru, kjer so že prej iskali zlato in kositer, pa nič dobili. Sedaj je iskal kositer, pa je slučajno zadel na platino. Spet enkrat dokaz, kakšno vlogo ima slučaj in da, iščeč eno, dobiš drugo. Svet, kjer je Erasmus kopal, so proglasili prej, po vseh znakih so dedč, za zlato poljano, nato pa za zakladnico kositra. Pa ni bilo ne enega ne drugega. Erasmus si je za mislil, morda bo pa le kaj, in je iskal naprej. Že pri prvih vbadih v zemljo je našel zrta zlata in neko rjavobelo tvarino, ki je pri izmivanju ostala na dnu, tudi ko je bilo zlato že izmito. Slišal je bil, da je edino platina težja kot zlato, in si je mislil, morda bo pa to. Obvestil je lastnika zemljišča, dali so stvar strokovnjaško preiskati in res je bila platina. In sicer še v precejšnji množini. To je prvi slučaj, da so dobili platino v Južni Africi. Takoj je nastalo več družb, ki so začele z izkoriščanjem najdbe. Nahaja se pa oni kraj okoli 160 kilometrov severno od Johannesburga in se razteza nad 25 km daleč.

Z gospodarskega vidika je to odkritje velike važnosti. Platina je najdragocenejša kovina; sicer je dobava vsled zamotanih kemičnih procesov zelo draga, a se vendar izborno izplača. Več kot polovico sedanje svetovne platinske produkcije porabijo pri izdelavi dragih kamnov; povpraševanje po nakitju iz platine je tako veliko, da je dosegla ta kovina petkratno vrednost zlata, veliko več kakor pred vojsko. Doslej so dobili največ platine v Uraku, a je vsaka produkcija zelo omejena.

Cerkveni vestnik.

c Kongregacija »Zalostne Matere Božje« za gospe, pri sv. Florijanu, ima v torek, 8. junija ob 5 svoj shod. Po shodu odborova sejal c Kongregacija za učiteljice in kongregacija za gospodične pri Sv. Jožefu v Ljubljani: V ponedeljek, dne 2. junija je ob pol 7 zvečer običajni shod.

c V Radovljici bo dne 12. junija ob pol 11 marijanska konferenca za skupino Mošnje.

c Pri sv. Primožu nad Kamnikom bo cerkveno opravilo letos na binkoštni ponedeljek zvečer ob pol 8 in na binkoštni torek jutraj ob 5. S tem je vsako drugo naznanilo preklicano, ki bi pomotoma došlo v kak naš list.

Ne pozabim te Mirim čokolada!

Izpred sodišča.

Mešetarski triki. K posestnici Mariji Logarjevi v logaškem okraju je prišel Josip Zibeljnik. Predstavil se je ženi za sodnega slugo iz Logatec in ji je rekel, da naj takoj proda vola, ker bo sicer zaplenjen. Žena se je prestrašila in je že premišljevala, kje bi dobila kupca. In čez dobro uro pride res živinski prekupec Zore, ki je vola kupil. Ker se je žena bala, je dala vola precej ceneje, kot je bila dnevna cena živini, tako da je bila oškodovana za 1826 kron. Ko je zvedela, kako sta jo Zibeljnik in Zore nesramno potegnili, ju je hotela naznati. Ponujala sta ji končno celo 1000 kron, če molči. Toda užaljena žena ni molčala in ju je ovadila. Obsojena sta bila oba in sicer vsak na en mesec zapor in povračilo stroškov.

Oproščen carinik. Franc Obrč, carinik na Jesenih, je bil obtožen da se je vtihotapil v upravnikovo sobo, kjer je bila blagajna in je poskušal vlomiti v blagajno in odnesti denar. Toda bil je prepaden. Obsojen je bil pri okr. sodišču na 48 ur zapor. Mož pa se je pritožil. Trdil je, da je res spal v tisti sobi, toda ni imel niti namena, da bi vlomil. Sodišče je vpoštevalo njegov zagovor in ga je z ozirom na nezadostne dokaze oprostilo.

Razne sodbe. Služkinja, o kateri smo poročali, da je pustila na Marijinem trgu voziček z otrokom, je bila obsojena radi te neprevidnosti, in pa ker je povedala stražniku še napačno ime in stanovanje, na 100 Din globe ali 48 ur zapor. — Rekla je, da se je naučila

goljufati policaja z navedbo napačnega imena od mlekarice, ki imajo večkrat sitnosti s stražniki. — Josipino Kačarjevo iz Sv. Petra nasipa je obdolžila neka sosedica, da ji je ukradla kokoš. Kačarjeva je ogorčena zanimala to obdolžitvev in je dokazala, da je dobila dotično kuro, ki jo je videla pri njej obtožiteljica, od neke posestnice. Kačarjeva je povedala, da je bila ta kurica, ki je čula na ime »Pepček«, skrajno krotka in zelo umna živalica, »samo govoriti ni znala«. Ker se ji ni moglo nasprotno dokazati, je bila oproščena. — Zobotehnik F. F. iz Ljubljane je bil obtožen, da je izvrševal brez koncesije zobotehniška dela. Mož je priznal, zagovarjal pa se je, da je delal zaradi tega, ker ni mogel dobiti službe in se je moral preživeti in podpirati tudi stariše. Sodnik je upošteval ta zagovor in toliko, da ga je obsodil samo na 300 Din globe.

Botre že sedaj

opozarjamo, da nudi najboljšo, okusno in skrbno izdelane deške OBLEKE po nižji ceni, kakor druge slabe obleke, le

Drago Schwab, Ljubljana.

Razbojnik čaruga pred sodiščem

Dne 30. maja je imel Čaruga v osješki sodni dvorani posebno slab dan. Zaslisevale so se glavne priče o napadu na železniški progi na škodo trdke Slaveks in o uboju orožnika Širolo.

V prvem slučaju je bil zaslišan ravnatelj Berger, ki se je bil rešil na ta način, da se je iz avta zvrnil v jarek in se delal mrtvega. Od tu je opazoval početje roparjev. Pri konfrontaciji spozna priča v Čarugi vodjo razbojnikov in pravi, da je on izprožil prvi strel. Čaruga taji vse in pravi, da sploh zraven ni bil. »Čemu bi tajil, če bi bilo res, ko sem vse drugo priznal?«

Predsednik: »Zato, ker veste, da je to za vas najnevarnejši čin.«

Pravo Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je že 60 let znano kot najboljše in najizdatnejše od vseh vrst pralnega mila.

Pravo samo s „Schicht“ imenom in znamko „Jelen“!

V tej zadevi se je javil sodišču kot priča tudi delavec Gjuro Šefer, s katerim se je bil Čaruga pred napadom pogovarjal in ga natančno izpraševal, kdaj in kje se izplačuje delavcem na železnici mezda. Izpoved te priče, ki pri konfrontaciji istotako takoj spozna Čarugo, je na Čarugo delovala porazno. Vendar je tajil dalje.

Priča Danica Miller opisuje napad na hišo njenega očeta. Eden izmed roparjev je hotel očeta umoriti, a Čaruga je to preprečil. Pri konfrontaciji priča Čaruga spozna.

Nato pridejo na vrsto priče, ki so sodelovale pri obleganju Čaruge in njegove družbe v gostilni v Miljevu, ob kateri priliki je bil ustreljen orožnik Širolo. Ob tej priliki so pokale puške od znotraj in zunaj in en strel je razbil svetilko. Čaruga je bil v preiskavi priznal, da je njegov strel zadel orožnika Širolo, na razpravi pa to najodločneje taji. Toda iz izpovedb prič je razvidno, da je prav on streljal na Širolo. Čaruga je tudi trdil, da je on ustrelil v luč, kar pa priče soglasno zanikajo.

Poslano.*

Gospodu Rudolfu Strahovniku v Hrastniku. Ker ste govorili, da sem podpisani prevzel ključ od stanovanja v hiši g. Ivana Dernovškega kjer je stanoval G. Pobjlšaj, ter da sem omenjeno stanovanje oddal g. Trbovcu, da se je ponoči vselil; ker trdite, da ste natančno o tem poučeni, Vas tem potom javno pozivljem, da svojo trditve dokazate.

Ako dokazate svojo trditve, Vam dam 500 dinarjev nagrade, katero vsoto bom deponiral pri Kmečko delavski posojilnici na Dolu, ki Vam jih bo izplačala, ako prinesete uradno dokazano trditve.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le toliko, kolikor doleča zakon.

Ako tega ne dokažete, ste lažnik, ker ste meni z obrekovanjem kradi čast.

Hrastnik, 29. maja 1924.

Janko Arnšek.

Izjava.

Ker mi je »Jutro« še več pa »Domovina« podtikala, da hočem neke najemnike na cesto metati, izjavljam, da je to navadna liberalna laž, kakršne je zmožen samo dopisnik teh listov. Podpisani nisem na nobeni seji stanovanjskega oblastva v Trbovljah.

Hrastnih, 29. maja 1924.

Janko Arnšek.

BOLECINE? v obrazu? V udih? Poskusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vsi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Veliko močnejši in boljši kakor francosko žganje ter čez 25 let priljubljen! S pakovanjem in poštnino 3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 86 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev z 10% doplačila razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elza trg št. 134. Hrvaško.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometerska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Baromet. v mm	Term. meter v C	Relat. vl. v %	Nebo, vetrov	P. padavine v mm
31. 5. 21 h	736.6	19.2	1.1	jas.	—
31. 5. 7 h	738.0	17.6	1.0	jas.	—
31. 5. 14 h	736.7	24.5	2.7	jas.	—

Dr. I. ERŽEN

ZOBOZDRAVNIK

v KRANJU — poleg »Jadranske banke« NE ORDINIRA od 3.—10. jun.

NOČNEGA ČUVAJA

sprejme trgovsko podjetje v Ljubljani. — Ponudbe pod: »NOČNI ČUVAJ« na upravn. ništvu »Slovenca«. 3068

DIJAKINJE

iz dobrih katol. rodbin vzame gospa v vestno celotno oskrbo. Na željo nemške konverzacija in pomoč pri učenju. Ponudbe pod: Vzgoja na upravo lista. 3136

DVA GOSPODA

sprijemem na stanovanje. — Naslov pri upravi pod 3142.

UČENEC poštenih staršev, zdrav, krepak, s primerno šolsko izobrazbo se sprejme v večji trgovini z meš. blagom na deželi. — Naslov v upravi lista pod št. 3152.

UČENKA iz poštene rodbine ali sirota se sprejme v trgovino na deželi, blizu Celja. Starost okoli 14 let. — Ponudbe pod »Učenka« na upravo »Slovenca«. 3161

Lesni strokovnjak

izvešan v lesni trgovini in vodstvu žage (če mogoče tudi v parjenju) SE IŠČE za takoj. Ponudbe pod »Izvešan« in visten št. 3160 na upravo »Slovenca«.

Služkinjo - kuharico pošteno in spretno sprejem. — Plača po dogovoru. — J. ERZINOVA — Ljubljana, Zrinskega cesta št. 8/L.

Sprejemam dame in gospodične

praktičen pouk v svrhu priučitja za lastno rabo samostojno izvrševati vsakovrstne modne KLOBUKE. — S 1. junijem tudi večerni tečaj. — Konc. učni tečaj za modno obrt in modni salon A. VIVOD-MOZETIC, Ljubljana, Pred škofijo 21/II.

Sprejemam VAJENCA

za pekarsko obrt z dobrim šolskim spričevalom. Naslov pove upravn. ništvu »Slovenca« pod št. 3091.

Vajenca za čevlj. obrt sprejme Mart. GORJANC, čevlj. mojster v Kroljaki ulici št. 4, Ljubljana

Kdo kupi?

MOSKA OBLEKA

skoraj nova, in otroški klobučki ceno naproday. Naslov pri upravi pod št. 3143.

Gostilna in trgovina

NAPRODAJ z gospodarskim poslojem, 3/4 orala vrta, 3 orala njiv, 2 orala gozda. Vse v dobrem stanju in na prometnem kraju, pri okr. cesti, primerno za mesarijo. Event. se odda tudi v najem proti 100.000 Din kapitala. — Ponudbe na upravo lista pod »UGODNOST št. 3069.«

ŽLICE, VILICE,

kuhinjske in žepne nože, jedilno orodje, pipe, škarje, žepna ogledala, ustnike za cigarete, pipe-mornarice — merila (pošeti). »Ilirija« in »Jadrane« čistilo. — Leštilo, mast in apretura za usnje, olje za šivalne stroje, črnilo in gumi-arabikum — na debelo pri trvdki OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9. 3154

PRODAM:

2 omari, 2 nočni omarici, 2 postelji, 1 mizo in 4 stole. Poizve se: Dolenjska cesta št. 14, na dvorišču. 3147

2 MOSKI KOLES

NAPRODAJ. Novi Vodmat št. 117. 3146

Pozor, turisti,

lovci in športniki!

Najceneje in najsolidnejše obleko po meri vam napravi ANTE PREZELJ, krojač — Gosposvetska cesta 16. 3027

NAPRODAJ!

V sredo, 4. junija dop. ob 9. uri se bo prodalo v skladišču R. Ranzingerja iz konkurznega sklada »Adrije« pisarniško pohištvo ter drugi pisarniški inventar. 3150

Naprodaj je POSESTVO

Maksa in Jožefe BENCINA, Tinsko št. 7, p. Pristava (Sp. Štajersko), obstoječe iz: 18 oralov zemlje, 5 oralov obsežen slovec vinograd, travnikov, njiv in poslopja v najboljšem stanju. Poizve se na licu mesta.

BILJAR znamka Seifert

še prav dobro ohranjen, za nizko ceno NAPRODAJ. — Več se izve v pisarni hotela »SLON«, Ljubljana.

STEKLENICE

od soda - vode, pol-literske, samo steklo, belo, ceno naproday. Oddajo se tudi manjše množice. — IVAN STEH, Dobrépolje,

Lepa VILA na Bledu

z velikim vrtom, pripravna tudi za stalno bivanje, zelo ugodno naproday ali pa se zamenja za hišo v Ljubljani ali posestvo na deželi. Ponudbe pod: »Zaenjava št. 3054« na upravo »Slovenca«.

Hiše, posestva

trgovine, vile, tovarne, stanovanja ter lokala na vseh krajih države prodaja in oddaja Centralna agentura:

Zagreb, Gjorgijeva 11 Velikanska izbira, ki je vsakemu na razpolago. Zahtevajte brezplačne ponudbe.

ZNIZANE CENE za OTROŠKE VOZICE!

Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne otroških vozičkov in dvokoles »TRIBUNA« F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivali, stroji in pneumatika; sprejemajo se v polno popravilo za emajliranje z ognjem in ponikanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko. 2722

Kdo prodaja?

Svinčene odpadke

raznih cevi, plomb itd kakor tudi

štanjol - zavitke

raznih steklenic kupuje

»Jugoslovanska tiskarna«

Kupim HIŠO ali

najhno POSESTVO

v bližini mesta za 100.000 K. Prodajalec lahko uživa stanovanje in posest. do smrti. Ponudbe pod »Preskrbljen do smrti št. 2915 na upravo »Slovenca«.

OGLJE

prima, bukov, suho, vilano KUPUJEM ZOPET proti takojšnjemu plačilu. Obvezne ponudbe na naslov RUDOLF ZORE — Ljubljana, Gledališka ulica št. 7. 3145

Staro železo

kovano in lito, KUPUJE po najvišjih dnevnih cenah v celih vagonih CENTRALNA NAKUPOVALNICA STAREGA ŽELEZA, LJUBLJANA, Gosposvetska cesta št. 1.

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

Pozor šivilje!

Preoblečene gumba vseh vrst in velikosti, kakor tudi ažuriranje in entlanje SE SPREJEMA in takoj izvrši pri trvdki BELIHAR I VELEPIČ, SPODNJA ŠILKA, Kolodvorska ulica št. 150.

Košnjo trave

za letošnje leto bo prodajal IVAN KNEZ iz Ljubljane na JAVNI DRAŽBI v nedeljo, dne 1. junija ob 2. popoldne pri Ančnikovem kozolcu v Spodnji Šiški. 3073

POZOR!

ČE HOČETE imeti dobro in POCENI popravljene čevlje, jih prinesite Pred škofijo 17, kjer se Vam takoj popravijo

Anton Zavodnik

V KRANJSKI GORI

nudi prav lepe športne čepice in klobuke. Iste prevzame tudi v delo. V slučaju večje naročbe pride tudi na dom. — Delo specialno, cene solidne. 3131

Košnja SENA in OTAVE

na Pasjem brodu ob Gradašici (ca 6 ha) SE ODDA skupno ali po kosih. — Naslov se izve v upravn. ništvu »Slovenca« pod št. 3148.

POZOR!

Izdelujem lesno-strugarske izdelke, ovalne okvirje in vsa v to stroko spadajoča dela po konkurenčnih cenah. — Za cenj. ponudbe se priporoča HLUPIČ KAROL, strugarski mojster — Ljubljana, Gosposvetska cesta 16

Restavracija - Velesojm

Za dobo letošnjega velesojma od 15. do 25. avgusta se odda v najem

restavracija

na sejmišču in tudi manjši vinotoč. Informacije daje med 11. in 12. uro dopoldne Ravnateljstvo velesojmskega urada. 3112

Za birmo

nudi ure, srebrnino in zlatnino najceneje v velik. liki izbiri

IVAN PAKIŽ

Ljubljana

STARI TRG ŠTEV. 20.

Ing. Rudolf Treo

stevbenik

vhod samo,

Gosposvetska c. 12.

Birmanska darila

V VELIKI, FINI IZBIRI PO

NIZKIH CENAH,

Jos. ŠELOVIN-ČUDEN,

Ljubljana, Mestni trg 13.

Oglejte si najboljša

KOLESA

in šivalne stroje

za rodbinsko in obrtno rabo,

so edino najceneje.

Jos. ŠELOVIN-ČUDEN,

Ljubljana, Mestni trg 13.

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

*****

P. n.

šivilje gospodinje

opozarjamo, da so zopet dopisali najboljši šivalni stroji in kolesa

Gritzner

v vseh opremah

za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevljarških stroji »Adler«

kakor: cilind. levoročni in

Inscrati

v „Slovenču“ imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasom

v „Slovenču“

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Ta način reklame se je izkazal še vedno

najuspešnejši!

NAPRODAJ JE VELIKO

gospodarsko POSLOPJE

na lepem prometnem kraju z vrtom poleg, tudi zidna opeka za nadaljevanje zgradbe. — Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 3149.

UGODNO NAPRODAJ nova

ENODRUŽINSKA HIŠA

v Novem Vodmatu, 3 sobe, kuhinja, pritlik, lep ograjen vrt, elektrika, vodovod. Takojšnja vselitev. Poizve se pri županstvu v MOSTAH.

PRODAM VSELED RAZMER, IZ PROSTE ROKE, SVOJO PO VSEJ GORENJSKI DOBRO POZNANO

veliko trgovsko hišo

na najbolj prometnem prostoru v KRANJU (SLOVENIJA). — Hiša obstoječa iz prodajalne, skladišča, kleti, hleva, dveh dvorišč in drugih pritlikov ter stanovanj v I. in II. nadstropju. Nahaja se v najboljšem stanju in se vsak čas lahko ogleda. Na razpolago je takoj vse — izvzemši eno stanovanje. Cena ugodna. — Ponudbe je staviti do 14. junija t. l. lastniku

EDVARDU DOLENC v Kranju.

Pile in rašple (Turpije).

NOVE, najboljše kvalitete, vse vrste, vsak posamezni komad z jamčen. — Prevzamemo tudi stare pile v nanovo nasekanje. — Izvršitev v najkrajšem času, jamstvo za prvovrstno delo; cene zmerne. BRATA KOLENC, tovarna za pile in parna brusilnica — Mirna, Dolenjsko.

Prodaja lesa.

Iz gozdov mesta Kočevja se ponudbenim potom prodaja približno 500 stoječih JELK in SMREK v doprsaem premeru od 40 cm naprej.

Pismene ponudbe je vložiti

do 7. junija t. l. ob pol 12. uri dop.

v podpisnem uradu.

Kavcije je položiti v gotovini 12.500 Din.

Pogoji prodaje se dobijo med uradnimi urami od 8. do pol 12. ure dopoldne proti plačilu 25 Din v prepisu ali pa se pogoji lahko isti čas vpogledajo v podpisnem uradu.

Premoženjska uprava mesta Kočevja,

dne 25. maja 1924.

ČEŠKA INDUSTRIJALNA IN GOSPODARSKA BANKA, podružnica v Ljubljani, Marijin trg št. 5

Telefon št. 104. — Brzojavni naslov: INDUSBANKA.

Delniška glavica in rezerve cca Kč 290.000.000.—

CENTRALA V PRAGI NA PRIKOPÉ 35

Branilne vloge in tekoči račun Kč 2.170.000.000.—

67 podružnic v vseh večjih krajih Čehoslovaške republike. — Sprejema vloge na knjižice in račune ter provala vse bančne in borzne transakcije kar najkulantnejše

James Oliver Curwood: 32

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

XVII. Pojedina.

Po jelenovi smrti, ki je došla ravno o pravem času, da ni volčji pes poginil od lakote in utrujenosti, se je izmučeni Kazan ulegel na krvavi sneg. Niti toliko moči ni več imel, da bi bil mogel pregibati čeljusti.

Volkulja Sivka je pa vsled vstrajnosti svojega plemena začela divje parati debelo vratno kožo mrtvega trupla, da pride do toplega mesa. Ko je izvršila svoje delo, ni začela jesti, temveč se je obrnila proti Kazanu in ga suvala z gobcem v ramo. Dvignil se je in ona ga je vedla k živemu mesu, kjer sta oba začela dolgo pojedino.

Nista zapustila starega jelena, dokler ni bleda svetloba severnega dne počasi izginila v noči. Nasitila sta se do grla in njihov suha rebra so se spet nabrekli.

Veter je bil ponehal. Oblaki, ki so bili po dnevu pokrivali nebo, so se razpršili in luna je razsvetljevala noč. Njeni mirni luči se je pridružila tresoča se severna luč, ki se je razvijala na nebu v smeri proti tečaju. Enolično je žvižgala, kot drsanje sani po zmrzlem snegu in njeno škrtanje je dosegalo ušesa nasičenega Kazana in Sivke, ki sta mirno spavala.

Komaj sta začela ta skrivnostni glas severnega neba, sta prenehala spati in pazno poslušala.

Največja izbira zadnjih novosti

spomladanskih klobukov in slamnikov

ravnekar došla v modnem salonu

Ida Škof - Wanek

Ljubljana naslednice Pod Trnovo 2

Preoblikovanje in popravila se točno izvršujejo.

Žaliti klobuki vedno v zalogi.

Priznane solidne cene! Priznane solidne cene!

PRVOVRSTNO

MORSKO TRAVO

SUPERIEURE nudi največje „FRUCTUS“, Tabor 2.

Rafinirani špirit

od 5 hektolitrov dalje prodaja Ravnateljstvo nadbiskupskih dobav v Zagrebu, Vlačka ulica 75.

HIŠA v Ljubljani

s prostim stanovanjem, in če mogoče z vrtom, se takoj kupi. — Ponudbe z navedbo lege in cene hiše pod „Maribor št. 3055“ upravi lista.

Vila z vrtom

v Spod. Šiški zelo ugodno naprodati. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 3064.

Brusimo v Celju

brtve, škarje, nože itd. — Nova električna brusarna. — Prešernova ulica št. 19.

Kegiljšče

dobro ohranjeno, zeleno pleškano, s steklom obloženo, in več hrastovih HLODOV PRODA Tovarna verig d. d. Lesce pri Bledu. 3077

KUPIM VSAKO MNOŽINO HRASTOVH PRAGOV

2.20 m dolžine, 16/24—28. Takojšnja dobava. — Najnižje ponudbe na upravo „Slovenca“ pod št. 3102.

Zahvala.

Za mnogoštevilno izraženo nam sočutje ob smrti in pogrebu naše nepozabne matere, stare matere, prababice, tete in tašče, gospe

Neže Fortičeve

za poklonjeno krasno cvetje, kakor tudi za mnogoštevilno častitljivo spremstvo, izrekamo tem potom vsem našo najprijetnejšo zahvalo.

V LJUBLJANI, dne 31. maja 1924.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI.

Vsem, ki so se nas v naši žalosti spomnili s tolažilno besedo in našega fanta spremili na zadnjem potu, se iz srca zahvaljujemo.

Rodbina prof. Krek-ova.

BISER NASEGA JADRANA

Novi Vinodol,

Palace Hotel „Lišanjski“

in

San Marino.

Dependanca otvorena skozi celo leto pod upravo Šandora Erőssa.

120 sob.

Kavarna, restavracija, kino, vojaška godba. — Naravna peščena obala. — Cene zmerne. 2675

ŠENTJANSKI PREMOG

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo PRODAJNI URAD šentjanskega premogovnika And. Jakš — LJUBLJANA, Krekov trg 10.

Twornica železnih VIJAKOV

kisika (Oxygen)

Vojnović & Cie.

Viš pri Ljubljani

Velotrgovina elektromaterijala in strojev

Ljubljana, Dunajska c. 22

Zahtevajte cenik!

Krasi svoj dom!

Najnovije zavese, preproge v kosih in na metre, blago za otomane in divane itd.

A. & E. Skaberne, Ljubljana, Mestni trg 10.

WEITZEL Ingenieur Gesellschaft, Komandit. dr.

Oddelek I. CENITVE

tehničnih naprav industrijskih podjetij in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. STROKOVNA MNENJA

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. STROJI

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. najboljše zveze! Zato dobave vseh strojev in naprav. — Proizdave. — Načrti. — Stavbeno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Vrnila sta se k jelenovemu truplu. Borila sta se skupno, da ga ubijeta, in dobro sta vedela, da jima edinima pripada po zobnem pravu. To je bil zakon v Wildernessu. Toda vedela sta tudi, da se bosta morala boriti za njegovo posest. V lepem lovskem času bi bila gotovo šla naprej pod luno in zvezdami. Toda dolgi dnevi lakote so ju izužili in postala sta previdna.

Njiu bojazen je bila upravičena. V mirni, lepi noči, ki je sledila tolikim groznim nočem, je na tisoče, na stotine lačnih wildskih živali prilezlo iz svojih skrivališč in iskalo hrane. Na prostoru osemnajst sto milj od vzhoda do zahoda in tisoč milj od severa do juga, so se legije lačnih živali podale na lov v jasni noči.

Nagon je dejal Kazanu in volkulji Sivki, da se je bil ta veliki lov v naravi začel in neprestano sta pazila na svoj plen. Ležala sta pod gostim grmom, a nenadoma sta se stresla in mišice so se jima napele. Nekaj črvega je šlo mimo njiu. Kazan ni mogel ničesar videti in volkulja Sivka ni česar slišati, toda čutila sta nekaj v zraku.

Bila je velika bela sova, skrivnostna kot senca, tiha kot snežinka, ki se je spuščala iz ozračja. Kazan je zapazil ptico, ki se je usedel na jelenovo ramo. Kot blisk je skočil izpod grma in volkulja Sivka mu je sledila. Z odprtim žrelom se je zaletel v tatu, toda čeljusti so se mu zaprle prazne. V skoku se je bil zaletel predaleč in ko se je vrnil, je bila sova že odletela.

Obkrožil je jelena. Dlaka se mu je jožila, grozeče oči je imel široko odprte in rentail je v mirni zrak. Škrtal je z zobmi proti nevidnemu sovražniku in usešel se je nasproti krvavi sledi, ki jo je bil umirajoči jelen začrtal v sneg. Nagon mu je dejal, da bodo po njej došli tatovi.

Mali živalni hermelini, ki so v tej lunini noči skakali in tekali povsod okoli, so prvi iztaknili dolgi rdeči trak, ki je bil položen v sneg. Željni krvi so mu sledili v gibčini skokih.

Tudi lisica je četrtil milje daleč zaduhala sveže meso v vetru in prihitela je. Kuna je prišla iz globoke luknje, katero si je bila izkopala v prhljem drevesu in se blžala po rdečem traku. Predlo ji je po trebuhu in njene male okrogle oči so bile podobne jagodam rožnega venca.

Ker je bila najbližje, jo je Kazan prvo zapazil in jo takoj napadel. Grizla in praskala sta se in v bolečinah je kuna pozabila na lakoto in se rešila v begu. Kazan se je vrnil k volkulji Sivki. Gobec mu je bil razpraskan in je krvavel in volkulja mu ga je lizala. Toda njena ušesa so ostala budna in poslušala.

Lisica je bila čula šum boja. Ker po naravi ni dober borec, temveč ljubi zahrbtno napade, se je rajši umaknila in šla iskat drugega plena. Našla je sovo, ki je sedela na tleh in skočila nanjo. Zadovoljiti se je morala z malo mesa in množino perja.

Toda Kazan ni bil v stanu ustaviti napada malih hermelinov. Preganjal jih je na desno in levo. A v luninem svitu so izgledali kot bele pošasti in ne kot živa bitja. Bili so bolj gibčni kot Kazan in mu vedno uhajali. Skopali so si rove v snegu pod trebuh jelena in tu so se gostili, kot jim je ugajalo. Kazan je obupno grizel na desno in levo in ves gobec mu je bil poln snega.

Volkulja Sivka pa je mirno sedela in se ni za vse nič brigala. Vedela je, da se

ne da ničesar storiti proti malim hermelinom in da je nepotrebno razburjati se raditega. Kazan je slednjič razumel in ves zasopel je odjenjal.

Tako je pretekel del noči brez posebnega dogodka. Tu in tam se je čulo daljno tulenje volka ali pa klic bele sove, ki jo je bil Kazan preginal in ki je z vrha smreke glasno protestirala.

Luna je bila v nadirju nad jaso, ko se je začela volkulja Sivka vznemirjati. Renčala je proti krvavi sledi, da obvesti Kazana.

Njeno renčanje je bilo tako divje kot takrat oni tragični dan na Sun Rocku, ko je bila izgubila vid vsled risovega praskanja. Kazan ni dvomil, da se bliža veliki sivi maček po rdeči sledi in duhal je zrak, kazal zobe in se pripravljaj na boj.

Nato se je pa približno v razdalji ene milje začulo glasno in divje tuljenje.

To je bil klic pravega sinu Velike bele pustinja: volka.

Kazan in volkulja Sivka sta se tesno tiščala. Toda ta klic ni bil zanje pretnja, bil je klic lakote in vabilo njihov bratov.

Sprememba se je izvršila v njih duhu. Lisica, kuna, mali beli hermelini in vse druge wildske zverine niso imeli pravice do skupne pojedine. Toda volčje bratstvo je stalo nad wildskim zakonom.

Volkulja Sivka se je vsedla in kot bi zatrobentala, je naznanila s tuljenjem svojim divjim bratom, da jih čaka na koncu krvave sledi bogata pojedina.

Veliki sivi maček pa, ki je začel dvojni klic, se je prestrašil in je zbežal s počešenimi ušesi v gozd, ki ga je razsvetljeval mesec.

Za birmo

Ure od 100 din naprej
Srebrnina Zlatnina
Oglejte si cene v izlozbah
F. Čuden, Ljubljana
Prešernova 1 - Šelenburgova 7

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja
priznane prvovrstne bronaste
ZVONOVE čistih glasov po
konkurenčnih cenah v
kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračate pozornost
na veletrgovino manufakturnega blaga
VILIM PICK

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah
in vrlo solidni postrežbi.
NA DEBELO! NA DEBELO!

,Vesna' Pohlin & drugovi

Kamnik, Slovenija

tvornica vlasnic, rlinčic, kljukic za čelje, raznih sponk
in kovinastih gumbov
se priporoča za cenjena naročila. Zahlevajte
cenik in vzorce. Trgovci popust. — Pisma na
Ljubljana I, poštni predal 126.

Močno, lepo in poceni

sukno

in kamgarn, hlačevino,
cefir, tiskano (druk) platno,
volnene blago in vso
manufakturno robo kupi-
te edino v veletrgovini
R. STERMECKI, Celje. Kdor ne verjame, naj se sam prepriča.
Zaloga velikanska. Trgovci engros cene. Cenik zastoji.

Dobro in poceni

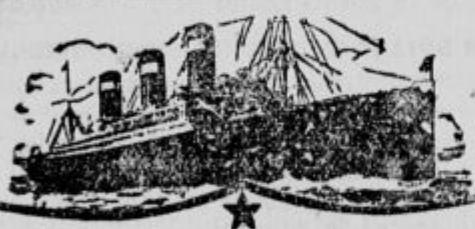
kupijo gg. trgovci moško perilo vseh
vrst pri tvornici perila

A. Ražem Co., Ljubljana

žabjak št. 3

Samo na veliko!

Postrežba točna!

Jedno sretno putovanje u novi zavičaj

Ako želite u Ameriku, stavite se odmah u vezu sa
JUNAJTED STETS LAJNS

Vi ćete uživati svaku pomoć čim se ukrcate sve do
Newyorka. Kabine treće klase su čiste, prostrane i divno
namestene. Hrana je odlična i dovoljna. Posluga
pazljiva i uslužna. Putnik treće klase uživa sve udob-
nosti. Obratite se na Američko Državno Brodarsvo
u ovim mestima:

UNITED STATES LINES

(JUNAJTED STETS LAJNS)

Beograd, Palata Beogradske Zadruga; Zagreb, Milanovačeva
ulica br. 2, preko od kolodvora; Ljubljana, Dunajska cesta
br. 29; Sarajevo, Aleksandrova ulica br. 52

Kopirne knjige računov, komisijske
knjižice, šolske mape, notese itd.

dobavlja najceneje

Knjigoveznica R. T. D.

Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/II

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongasnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.
Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.
Vernost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje
Vzajemna posojilnica večino delnic stavne delniške družbe hotela „Union“
v Ljubljani. — Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več
mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. — Denar se naloži lahko
tudi po poštinih položnicah.

Pozor šolski izletniki in turisti!

Nudi se Vam ugodna prilika, da z malenkostnimi stroški iz postaje BISTRICA—
BOHINJSKO JEZERO dosežete v najkrajšem času

izvir Savice

ako se poslužite za osebni promet preurejenega tovornega avtomobila tvrdke „Fiat“.
Proga postaja BISTRICA—HOTEL SV. JANEZ—SV. DUH do Zlatoroga je dolga
12 km in se plača do hotelov Sv. Janez Din 6.—, Sv. Duh Din 8.— in do Zlatoroga
Din 10.— za vsako osebo in enkratno vožnjo, tour retour 5 odstotkov popusta.
Ako se prijavi za eno vožnjo 30 do 50 oseb, 10 odstotkov popusta.
Izpod 20 oseb se ne vozi.
Naročila je naslavljeti vsaj 24 ur pred dohodom na hotel „MARKEŠ“ v Bohinjski
Bistrici. — Se priporoča lastnik avtomobila

Viktor Grobotek
Sv. Janez ob Boh. jezeru.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani
obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane
vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima
tik za frančiškansko cerkvi v lastni palači, zidani še pred vojsko,
iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača,
veleposesstvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski po-
sojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi
člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost
vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad K 160.000.000.—.

Razpis.

Osrednji odbor Slov. Planin. Društva v Ljubljani odreja pri gradnji

Križke koč na Krvavcu

izvršitev težakih, zidarskih, tesarskih in betonskih del. — Pismene po-
nudbe naj se zapečatene vlože

do 12. junija 1924 ob 12. uri v pisarni S. P. D.

Poljanska cesta 12, kjer dobe interesi od 2. junija t. l. naprej vsak dan
razen nedelj in praznikov v času od 9. do 11. in od 16. do 17. ure po-
trebne ofertne pripomočke, podrobne pogoje in informacije.

V Ljubljani, dne 28. maja 1924.

OSREDNJI ODBOR SLOV. PLANINSKEGA DRUŠTVA:

načelnik: dr. Fran Tomišek

tajnik: dr. Vladimir Knaflič

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10

(v lastni palači vis à vis hotela „Union“). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čkovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.

Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLEJ.

Interesna skupnost z: Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne
papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje
in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge
na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse
bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.

Mirska posojilnica

Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8/1

sprejema hranilne vloge po 8%.

Večje in stalne vloge do 12%.

Erman & Arhar

St. Vid nad Ljubljano

Splošno mizarstvo,
izdelovanje žaluzij,
rolo itd.

Popravila se sprejemajo

Najbolje se kupi brez dvoma
* Pri nizki ceni *
Ignac Žargi, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 3.
Velikazaloga potrebščin za hišne in vseh
vseh vrst in najpotrebnejših kakovosti.
Na debelo! Na drobno!

Gospodom trgovcem in slavnemu občinstvu
se priporoča trdka

FRANC CERAR družba
z o. z.
tovarna slamnikov in klobukov
v Domžalah, Stob 50.

Zaloga v Celju, Gosposka ul. 4.
Popravila se sprejemajo vsako sredo pri
Kovačević & Tršan, Ljubljana, Prešernova
ulica št. 5.

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj avto-iraktor
ali stabilni motor s patent.
HAG-generatorjem.

Kuri z
ogljem!

Prospekte in referenčne daje
Jugo-Hag
Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Ignac Žargi „Pri nizki ceni“
Sv. Petra cesta št. 3
nudi cenj. odjemalcem po globoko znižanih cenah
razno damsko, moško in otroško perilo, najnovjše
bluze, damske obleke, perilne, od 140 Din naprej,
razne nogavice v vseh barvah, svilene flori-noga-
vice za dame od 38 Din naprej, dalje velika izbira
za gospode in otroke, svilene in pletene samo-
veznice itd. itd.

TEUDLOFF-KONCERN

JUGOSLAVENSKO D. D.

za promet
armatur, sesalk in strojev
ZAGREB, Zrinjski trg 1, IV. nadst.

Parne — vodne — plinske ARMATURE, hidranti
vseh vrst sesalk in brizgalk za vse svrhe ognje-
gasne brizgalne.

Dvigala

ORODJE za čiščenje, NAPRAVE za razkuževanje,
GENERATORJE na sesalni plin, material za
poljske železnice, grelna telesa po lastnem sistemu
BOGATO ZALOŽENO tvorniško SKLADIŠČE.

— ZASTOPSTVA V VSEH VEČJH MESTIH. —